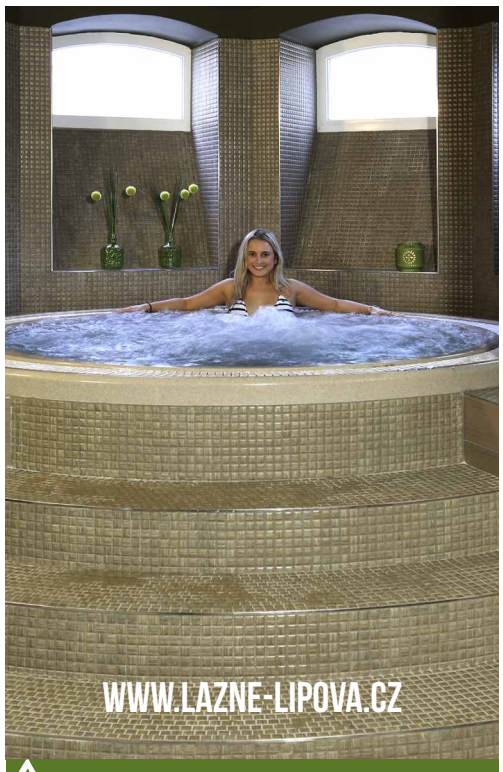
1. ČÍSLO 2017 | 1. ROČNÍK | ZDARMA

JESENÍKY Region

SCHROTHOVY LÁZNĚ VSTÁVAJÍ Z POPELA

Nepříznivé okolnosti v posledních letech zapříčinily téměř totální zánik oblíbených léčebných lázní v Dolní Lipové. Už málokdo věřil, že se rozsáhlý komplex probudí k životu. Opak se však stal skutečností. Od letošního jara lipovský lázeňský areál opět ožívá a vítá nové hosty.

Po několik let opuštěné Schrothovy léčebné lázně s téměř dvousetletou tradicí postupně vstávají z popela jako bájný Fénix. Aktuálně lázně na pomezí Hrubého Jeseníku a Rychlebských hor nabízí mimo jiné hotelové ubytování v kompletně rekonstruované Ville Grohmann. V celkem patnácti pokojích najdete komfortní ubytování ve dvoulůžkových pokojích a apartmánech. V přízemí Villy je umístěna stylová restaurace Grohmanka. Nechybí ani příjemné a intimní wellness s romantickým názvem Tilia připomínajícím květ lípy, který mají lázně mimo jiné ve svém novém logu.

V Dolní Lipové se léčí nemoci z poruch výměny látkové a žláz s vnitřní sekrecí, netuberkulózní nemoci dýchacího ústrojí, duševní poruchy a nemoci kožní. U dětí léčí taktéž obezitu. První pacienty lázně přivítaly právě na začátku léta, nicméně i vy můžete do Lipové-lázní zavítat na regenerační a relaxační pobyt. Volnočasových aktivit najdete v okolí nepřeberné množství. Prakticky v těsné blízkosti lázní, na loukách nedaleko, se nachází singletrekové trasy Lipovské stezky, které ocení i aktivní rodiče se svými ratolestmi. Oblíbená je rovněž místní rodinná zoo FAUNAPARK, mezi jejíž obyvatele patří i tygr nebo puma. A výlety za krásami zdejší přírody, třeba přes vyhlášený Lesní bar, jsou prostě samozřejmostí.

RYCHLEBY ŽIJÍ UMĚNÍM

Rychlebským horám se donedávna říkalo především zapomenuté. Možná i proto, že snad byly více vnímány jako opuštěná součást Jeseníků, než samostatné pohoří. Dnes, byť stále na hranicích, rozhodně zapomenuté nejsou. Žijí! A žijí i současným uměním. Doslova!

Rychlebské hory jsou zhruba třicetikilometrové hraniční pohoří mezi Bílou Vodou na severu a Ostružnou na jihu. Od masivu Králického Sněžníku je odděluje Kladské sedlo, od Jeseníků sedlo Ramzovské. Toto pohoří je jistě tajemné, magické, možná i na konci světa, ale rozhodně (už) není zapomenuté.

Staré lovecké chodníky už několik let ožívají pod koly bikerů. Zdejší traily, tzv. Rychlebské stezky, jsou fenoménem. Po zdejších lesích pod prsty lezců-bouldristů ožívají i obří bludné balvany. Zatopené lomy jsou v horkých dnech obsypány všemi, již hledají chladivé osvěžení. A nejen staré osady, ale i celá zdejší krajina ožívá originálními sochařskými díly.

Asi nejznámějším podtrhnutím jejího genia loci jsou obří židle na Sedmi lánech. Toto originální dílo vyzívá k návštěvě každého, kdo projíždí mezi Skorošicemi a Bergovem. Pokud pod Lánským vrchem opravdu zastavíte a k židlím vyjdete, naskytne se vám výjimečný výhled na nedalekou Kaní horu, Borový vrch, Boží horu s mariánským poutním místem i na vzdálenější hřebeny Jeseníků.

Naopak v intimním prostředí pod vzrostlými korunami stromů zámeckého parku, který najdete hned v následující vesnici Vlčice směrem na Javorník, můžete relaxovat pod dřevěnou křížovou klenbou nebo na Lover´s Shelter, tedy originální milenecké lavičce.

Pokud se necháte inspirovat naším tipem na výlet k Venušiným miskám (str. 6), cestou objevíte další, v krajině zatoulanou sochařskou kompozici. Za Kobylou nad Vidnavkou, cestou na vrch Smolný, se budou po vaší pravici potichu pást tři červenorůžové kozy. Až je spatříte, běžte je rozhodně pozdravit!

Všechna díla má na svědomí nezávislá umělecká skupina, tzv. Rychlebská excentrická záležitost, zkráceně REZ.

Tahle místní partička rodáků má prsty také v nejnovějším uměleckém projektu zdejších hor. V rámci červnového festivalu V centru/Im Zentrum, který pořádala česko-německá umělecká a kulturní iniciativa stejného jména, vyrostlo v rozvalinách bývalého kostela sv. Barbory v Zálesí u Javorníku další pozoruhodné dílo: originální připomínka už neexistujícího církevního prostoru. Instalace, řekněme brány do minulosti, byla součástí umělecké performance Němky Manuely Hartel, která alespoň na okamžik znovuobnovila svatostánek i pomocí videomapingu a hudebního představení. Zážitek z této podívané už na vlastní kůži nepoznáte, ale silné genius loci místa od „nové Barborčiny brány“ pocítíte vždy.

OBSAH

PO STOPÁCH REGIONU STRANA 2-4
DO HOR I DO PODHŮŘÍ STRANA 5-7
HÝBAČKY STRANA 8
NA DVOU KOLECH STRANA 9
S NEJMENŠÍMI STRANA 10-11
RELAX U VODY STRANA 12
NA VÝLET K SOUSEDŮM STRANA 13
INFO Z REGIONU STRANA 14-16

GEOLOGIE NENÍ NUDA, PŘESVĚDČTE SE!

Vlastivědné muzeum Jesenicka, sídlící ve středověké vodní tvrzi v centru Jeseníku se pyšní interaktivní a multimediální výstavou Spirála času, která boří mýty o tom, že geologie je nezajímavá věda.

Modely trilobita z lokality Suchého vrchu u Vrbna pod Pradědem, sopky kdysi činné u Zálesí, nepřístupného jeskynního systému tzv. Rumového dómu, ale také ledovce jsou součástí prohlídky a dokonale osvětlují geologický vývoj Jesenicka v průběhu statisíců, ba milionů let. Věděli jste, že na území Jesenicka bylo v období devonu moře? Model ledovce a technologie videomapingu vám ukáže jeho pohyb krajinou a zároveň vysvětlí tzv. ledovcové souvky, které se na Jesenicku nacházejí.
Proč se expozice jmenuje Spirála času? Nosným prvkem expozice je spirála, po které se návštěvník pohybuje a na které je znázorněn vznik Země společně s geomorfologickým vývojem Jesenicka. Vývoj Země, jak všichni víme, počítáme na miliardy let, orientaci v tak dlouhém období napomáhá přehledná časová osa, ilustrace a fotografie. A nejen to. Také unikátní filmy o Jesenicku a úžasné dokumenty z dílny BBC. Množství sbírkových předmětů v podobě kamenů, typických pro lokalitu Jeseníků, je vystaveno v moderním výstavním fundusu, vybrané minerály díky fluorescenční vitríně svítí tmou. Pro fajnšmekry jsou připraveny doplňující informace v dotekové obrazovce, stejně jako různé hry a kvízy, ale i zajímavé animace převzaté ze Slovenského národního muzea v Bratislavě nadabované do českého jazyka. Badatelské místo je připraveno pro děti i dospělé v závěru expozice. Přívětivý k návštěvníkovi je mimo jiné audioprůvodce, který vám umožní projít expozicí bez sluchátek a přitom si vyslechnout text prostřednictvím zvukových směrových reproduktorů.

OBJEVENÉ NEOBJEVENÉ OKOLÍ ČESKÉ VSI

V České Vsi u Jeseníku můžete navštívit muzeum veteránů, kde lze zhlédnout velkou část naší motocyklové historie, vyřádit se v tamním Adrenalin Parku Jeseníky nebo si kolem obce projít novou naučnou stezku, která vás zavede na zajímavá místa jejího okolí.

Naučná stezka Česká Ves dlouhá necelých osm kilometrů začíná uprostřed lesů Rychlebských hor, na tzv. Jižní vyhlídce kopce Krajník (659 m n. m.), kolem jehož skalisek budete míjet pozůstatky válečných zákopů. Pěkný výhled do celého údolí Bělé a polských rovin se vám také naskytne z Tisové vyhlídky. Do České Vsi dojdete přes Ovčí paseku s obnovenou kapličkou. Ve Vsi se můžete zastavit už ve zmiňovaném muzeu, nebo pokračovat dále kolem Rychtářského mostu vzhůru remízkem do lesa na první vrstevnicovou cestu. Jako odměnu za zdolání kopce si můžete dopřát posezení s výhledem do okolí a osvěžení u Zapomenutého pramene. Jméno prameni určili žáci českoveské základní školy, kteří se o něj také starají. Cestou vzhůru k oblíbeným Čertovým kamenům projdete kolem pomník Albina Reichela, myslivce, který zemřel na lovu před devadesáti lety.
Z nedaleké Vyhlídky se můžete kochat „Pruským pohledem“ na Českou Ves, Písečnou a Polsko a z Ploten také pěkným výhledem na Priessnitzovy léčebné lázně. Na Plotnách, jinak řečených Švédská vyhlídka, je osazen pomník českoveským obětem čarodějnických procesů, kterých bylo dohromady šestnáct. Od chaty Čertovy kameny, vyhledávané lezecké oblasti, vás stezka zavede na blízký Bělák, horolezci také oblíbené skalky.
Zpestřením pro malé turisty se jistě stanou vodní mlýnky na Pompeho říčce, vyvěrající ze severního svahu Zlatého Chlumu. Na potoce si mohou nejen děti zvednout stavidlo a pustit vodu do náhonu se třemi mlýnskými koly. Zpět do Jeseníku a České Vsi sejdete po žluté turistické stezce.

TOP DESTINACE

TANČÍRNA V RAČÍM ÚDOLÍ

OBDOBÍ SECESE PŘELOMU 19. A 20. STOLETÍ BYLO PŮVABNÉ, LADNÉ, ELEGANTNÍ A JEMNÉ, VZDUŠNÉ, ROMANTICKÉ. NE NADARMO SE MU TAKÉ ŘÍKÁ „BELLE ÉPOQUE“, „KRÁSNÉ ČASY“. PŘESNĚ TAKOVÁ ATMOSFÉRA NA VÁS DÝCHNE, KDYŽ UPROSTŘED ZELENĚ V RAČÍM ÚDOLÍ SPATŘÍTE OPĚT BARVAMI, LADNÝMI KŘIVKAMI A ORNAMENTY ROZTANČENOU BUDOVU TANČÍRNY.

3

WWW.TANCIRNA.RYCHLEBY.CZ

NÁŠ DALŠÍ TIP

POUTNÍ MÍSTO PANNY MARIE POMOCNÉ

V LESÍCH JIŽNĚ OD ZLATÝCH HOR SE NACHÁZÍ OBNOVENÝ POUTNÍ AREÁL ZASVĚCENÝ PANNĚ MARII POMOCNÉ – OCHRÁNKYNI NENAROZENÝCH, ZVANÝ JAKO MARIA HILF. PŘED DRUHOU SVĚTOVOU VÁLKOU SEM ROČNĚ PŘICHÁZELO AŽ STO TISÍC POUTNÍKŮ, ZA KOMUNISTICKÉHO REŽIMU POUTNÍ MÍSTO PUSTLO A CHÁTRALO. DNES STOJÍ NA MÍSTĚ PŮVODNÍHO CHRÁMU OD ZÁKLADŮ NOVĚ VYSTAVĚNÝ SVATOSTÁNEK.

4

WWW.MARIAHILF.EU

EDITORIAL

REALIZAČNÍ TÝM V JESENÍKÁCH, Z. S.

Milí návštěvníci zdejšího kraje,

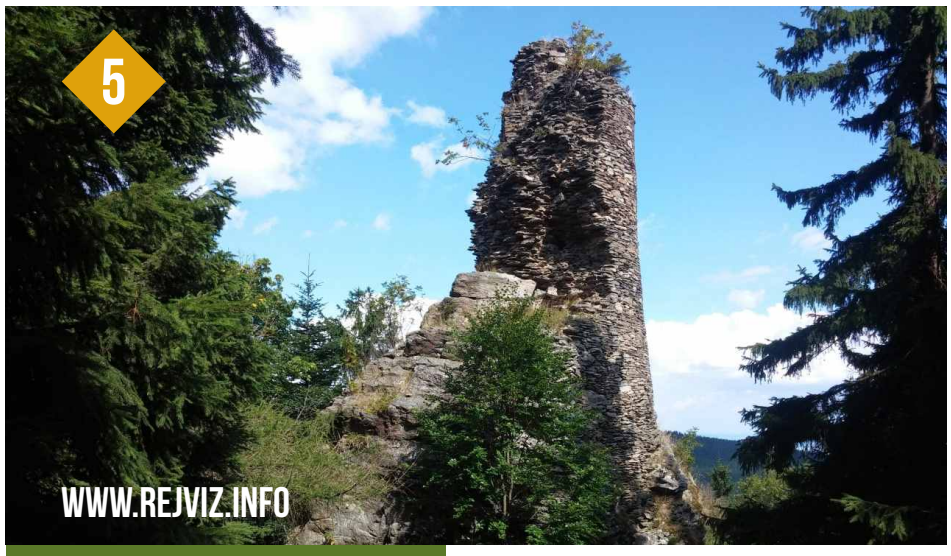
v rukou držíte vůbec první vydání výletních novin Jeseníků a Rychlebských hor. Za jeho šestnácti stranami věnovanými kraji pod jesenickým Pradědem a rychlebským Smrkem je ukryto mnohem více. Nápad tyto noviny realizovat vyšel nejen z našeho pocitu, že takovou nabídku informací vám, návštěvníkům, náš region dluží, ale také z obrovského nadšení, že tuto výzvu zvládneme. Teď záleží na našich partnerech z řad podnikatelů v turistickém ruchu, obcí i na vás, zda toto pionýrské číslo není zároveň číslem posledním.

Co od novin rozhodně (ne)čekejte!
Tyto výletní noviny rozhodně nemají být vyčerpávajícím bedekrem po jesenických a Rychlebských horách. Nehledejte v nich žádný ucelený seznam zajímavostí. Možná v nich, světe div se, nenajdete ani zmínku o některých TOP atraktivitách. Jednoduše v nich najdete od každého kousek… Pozornost věnujeme nejen vybraným NEJ, ale i méně známým, možná zapadlým místům, se kterými je však příjemné a obohacující se na toulkách zdejším krajem seznámit. Nejsou třeba doslova strhující, velkolepá a dobývaná mraky turistů, ale jsou malebnou, tichou a nezbytnou součástí jesenické mozaiky.

I noviny mají svůj řád
Příspěvky jsou tematicky rozděleny do sedmi hlavních kapitol. O historických, přírodních i kulturních zajímavostech pojednává kapitola Po stopách regionu, tipy na pěší túry a výlety za krásami zdejší krajiny najdete v sekci Do hor i do podhůří. Samostatnou skupinu tvoří také tipy pro aktivní odpočinek či tipy na letní relax u vody. Vlastní rubriky jsme připravili také pro rodiny s dětmi a pro milovníky kol a koloběžek. A jelikož Rychleby jsou hraničním pohořím a u sousedů je rozhodně také krásně, do novin jsme zařadili kapitolu Na výlet k sousedům. Každý článek – zajímavost má nadto své specifické číslo, které určuje jeho geografickou polohu v mapě na poslední straně novin.

Nedílnou součástí novin je rovněž souhrn provozních informací, tj. kontakty na informační centra, půjčovny či průvodce a informace o naší turistické bonusové kartě JESENÍKY RegionCard.

… přejeme vám tedy pohodové objevování regionu!

KE HRADU, KTERÝ ZLATO STŘEŽIL

Jesenické podzemí je protkáno jeskyněmi vytvořenými přírodními živly i chodbami starodávných hledačů pokladů. Zlaté doly pravděpodobně měl chránit hrad Kobrštejn, jehož zřícenina leží uprostřed lesů mezi pohádkovou osadou Rejvíz a důlní činností proslaveným Horním Údolím.

Hrad leží na zelené turistické trase nejlépe dostupné z Rejvízu nebo Horního Údolí na skalních výběžcích Zámeckého vrchu (933 m n. m.). Předpokládá se, že vznikl na konci 13. století. Pomezní hrad chránil vstup na území vratislavského biskupství, kontroloval obchodní stezku údolím Černé Opavy a hlavně se staral o bezpečnost okolních zlatých dolů. Jakou podobu měl, se už přesně nedozvíme. I odborníci se neshodnou, zdali na těžko dostupných skaliscích kromě štíhlé hlásky existoval také obytný palác s dalšími staveními. Dodnes se nám na skalnatých vyvýšeninách dochovalo pouze zhruba devítimetrové torzo obranné věže s náznaky příkopů a valů. Ačkoliv na místě nemůžeme čekat rozsáhlé archeologické naleziště, procházka Medvědí hornatinou k romantické zřícenině s dalekými výhledy stojí za to!

ZNÁMÁ NEZNÁMÁ HISTORIE VÁPENICTVÍ

Oblast Vápenné a Horní Lipové je součástí krasového systému, který je už od počátku 17. století využíván k těžbě vápence. Dodnes je zdejší hornina vyhledávanou nejen stavební surovinou. Co však víme o historii vápenictví tohoto kraje? To vám zodpoví Latzelova stezka krasem Rychlebských hor.

Svou devítikilometrovou pouť za historií pálení vápna na Jesenicku můžete začít u vlakového nádraží v Horní Lipové nebo u nádraží ve Vápenné, případně u autobusové zastávky Vápenná – Lesní Čtvrť. Celkem jedenáct panelů vás provede nejen historií, ale také přes lesy a louky k panoramatickým výhledům, k ponorným vodám Ztraceného potoka i do starých horských osad, pod nimiž se krasové království nachází. Dozvíte se podrobnosti o životě Antona Cajetana Latzela, který ve Vápenné v roce 1869 postavil první kruhovou pec na pálení vápna ve Slezsku, jak se vápno vlastně těžilo a zpracovávalo, či jak vzkvétající vápenný průmysl ovlivnil život místních obyvatel. Tento výlet do minulosti byste si neměli nechat ujít! Doteď se totiž v této oblasti těží jeden z nejčistších vápenců s 90% obsahem kalcitu. Co když náhodou máte doma dekorativní obklady nebo dlažbu z mramoru z Horní Lipové, nebo produkt chemického či papírenského průmyslu, do kterého byla přidána drť mramorů z masivu Smrčníku?

NA NAUČNÉ STEZCE PASÁK SI PŘIJDOU NA SVÉ MILOVNÍCI PŘÍRODY I TECHNICKÝCH PAMÁTEK

Zajímá-li vás nejen příroda, ale také industriální památky a historie, měli byste jistě absolvovat výlet po naučné stezce kolem Branné. Zjistíte, že ve zdejším drsném kraji žili houževnatí lidé, kteří museli tvrdě pracovat a byli odhodláni za svůj domov i tvrdě bojovat.

Dvanáct a půl kilometru dlouhý okruh začíná a končí u mostu pod brannenskou železniční stanicí. Na rozdíl od jiných jesenických stezek se jedná o nenáročnou rekreační trasu, která vás provede malebným podhůřím Hrubého Jeseníku. Možná budete koukat, jak pestré zdejší louky a lesy, mimo jiné s výhledy na hřeben Králického Sněžníku, jsou. Na Alojzovských loukách rostou vemeníky, kruštíky i lilie, na pastvinách můžete vyplašit vzácně se vyskytujícího tetřívka, ve skalách výra velkého, v lesích velmi vzácného čápa černého. Chráněný je také skalní hřbet s mrazovými sruby, skalními hřiby, plotnami i převisy, jehož dominantní věž Pasák, dala stezce jméno.
Pokud budete všímaví, lidský zásah do přírody objevíte kolem osady Alojzov v haldách kamení rozličných tvarů postupně zarůstajících vegetací. Po generace je vršili osadníci, aby mohli obdělávat zdejší kamenitou půdu. Na trase se seznámíte i s historií železnice, unikátní lesní úzkorozchodnou tratí, plavením vytěženého dřeva při jarním tání sněhu nebo kutáním a rýžováním zlata.
Samostatnou kapitolu tvoří budování pohraničního opevnění z let 1937 až 1938. Linie pěchotních srubů a řopíků mezi Stříbrnicemi a Čerňavou se začala budovat v létě 1937. Ačkoliv Mnichovská dohoda všechny práce ukončila, některé dokončené obranné stavby pod hřebeny hor najdete dodnes. Součástí naučné stezky je například samostatný pěchotní srub – S 50 „U trati“, který měl postřelovat železnici a silnici mezi Brannou a Ostružnou.

NÁŠ DALŠÍ TIP

EXPOZICE HUDEBNÍCH NÁSTROJŮ

PŘES 700 HUDEBNÍCH NÁSTROJŮ Z CELÉHO SVĚTA MÁTE MOŽNOST SPATŘIT V EXPOZICI HUDEBNÍCH NÁSTROJŮ V REKREAČNÍM AREÁLU SKILAND V OSTRUŽNÉ. SEZNÁMÍTE SE SE SPOUSTOU HUDEBNIN, SE KTERÝMI SE NÁVŠTĚVNÍK ANI MUZIKANT BĚŽNĚ NESETKÁ. NAPŘ. S JAPONSKÝM TAISHOGOTO, ČÍNSKOU CITEROU KU-ČENG, HISTORICKÝM NÁSTROJEM DAN BAU Z VIETNAMU ČI TIBETSKOU TRUBKOU RKAN DUNG.

8

WWW.EXPOZICEH.CZ

NÁŠ DALŠÍ TIP

ÚDOLÍM LAPKŮ Z DRAKOVA

NAUČNÁ STEZKA ÚDOLÍM LAPKŮ Z DRAKOVA PROCHÁZÍ ÚZEMÍM VÝZNAMNÝM Z HLEDISKA TĚŽBY ŽELEZNÝCH RUD A ZLATA NA ČERNÉ OPAVĚ. TATO STARÁ LUPECKÁ STEZKA JE OPŘEDENA POVĚSTMI O LAPCÍCH A LOUPEŽNÍCÍCH. NACHÁZÍ SE ZDE ZŘÍCENINY STARÝCH HRADŮ A TAKÉ UNIKÁTNÍ TECHNICKÁ PAMÁTKA LORENZOVA - VAVŘINCOVA HUŤ.

9

LAPKOVEZDRAKOVA.CZ

NÁŠ DALŠÍ TIP

ÚDOLSKÁ HORNICKÁ NAUČNÁ STEZKA

UDĚLEJTE SI VÝLET DO MALEBNÉHO HORNÍHO A DOLNÍHO ÚDOLÍ! TATO HORNICKÁ OSADA VZNIKLA NA PŘELOMU 13. A 14. STOLETÍ KVŮLI ZLATU V MASIVU PŘÍČNÉ HORY. JEŠTĚ DNES V TAMNÍCH LESÍCH OBJEVÍTE POZŮSTATKY PO TĚŽBĚ, STŘEDOVĚKÁ DŮLNÍ DÍLA A V OSADĚ PAK MŮŽETE OBDIVOVAT NA JEJÍ POMĚRY VELKORYSÝ KOSTEL SV. JANA KŘTITELE A DÍLO TALENTOVANÉHO RODÁKA, SOCHAŘE BERNARDA KUTZERA.

10

NAVŠTIVTE NEJMENŠÍ GALERII UMĚNÍ NA SVĚTĚ

Máte rádi současné umění? Ani v tomto vás Rychleby nezklamou! V pohraniční osadě Zálesí nedaleko Javorníku, někdo by řekl na úplném konci světa, vznikla před několika lety venkovská minigalerie současného umění. Přímo nejmenší stánek umění na světě!

Kdo by to kdy čekal, že v obci s pár domky, někde na hranicích s Polskem, světlo světa spatří takový unikát. Strůjkyní jeho vzniku je mladá výtvarnice Zdeňka Morávková, která se do osady, kde lišky dávají dobrou noc, před sedmi lety dobrovolně přistěhovala. Odlehlá poloha ji však před různorodými, především kulturně-společenskými aktivitami, vůbec nezastavuje, ba naopak. Mezi ně patří i realizace venkovské mini-galerie, která je umístěna v kapličce sv. Urbana na turistické značce nad Zálesím. Do kapličky samotné se vejdou maximálně dvě osoby. Kaplička není nikterak zabezpečená ani uzavřená, jde o intimní prostor velkoryse otevřený do krajiny. Umělecké dílo se tak stává alespoň na dobu trvání výstavy součástí magické krajiny Rychleb. Proto se vydejte k oživenému poutnímu místu uprostřed hor a nechte se překvapit, jaké umělecké dílo bude galerie právě vystavovat!

TIP NA AKCI

KDE BYDLELY PANENKY

VÝSTAVA HISTORICKÝCH POKOJÍČKŮ PRO PANENKY NA ZÁMKU JÁNSKÝ VRCH.

1. 5. - 30. 9. 2017

TIP NA AKCI

OSLAVY VÝROČÍ 750 LET MĚSTA JESENÍKU

V RÁMCI OSLAV TOHOTO VÝZNAMNÉHO JUBILEA V LETOŠNÍM ROCE MĚSTO JESENÍK POŘÁDÁ MNOŽSTVÍ ZAJÍMAVÝCH AKCÍ

750 LET MĚSTA JESENÍK

VÍCE NA WWW.JESENIK.ORG

15. - 17. 9. 2017

POZNEJTE NEVÍDANĚ POHNUTOU HISTORII NEJSEVERNĚJŠÍ OBCE KRAJE

Bílá Voda u Javorníku se nesmazatelně zapsala do církevních dějin. Věhlas získala díky piaristické koleji, stala se centrem múzických umění, žila zde princezna Mariana Oranžská. V 50. letech minulého století se stala nucenou „přestupní stanicí do nebe“ všech řádových sester. S nevídaně pohnutou historií malé slezské vesničky se můžete seznámit v tamním ojedinělém muzeu.

Do osudu malé pohraniční vesnice v Rychlebských horách zasáhla celá řada událostí. V osmnáctém a devatenáctém století platila za centrum vzdělanosti na Jesenicku, existovalo zde v celém Slezsku proslulé piaristické gymnázium. V Bílé Vodě žila také pruská princezna Mariana Oranžská, jedna z nejliberálnějších šlechtičen své doby. Dcera nizozemského krále Viléma I. se do izolovaného Slezska uchýlila před tehdy skandálním rozvodem s princem Albertem Pruským.

Naopak mezi ty tragické okamžiky patří války o dědictví rakouské, zajatecké tábory v období druhé světové války, pochody smrti, odsun německy mluvícího obyvatelstva. Nakonec se Bílá Voda stala jedním z internačních táborů, do kterých bylo komunistickým režimem během jediné zářijové noci v roce 1950 umístěno více jak 10 tisíc řeholnic. Ještě před listopadem 1989 žilo v Bílé Vodě na čtyři sta sester ze třinácti kongregací.

Nejen vyhnanství řeholnic připomíná v Bílé Vodě unikátní muzeum, které bylo otevřeno 7. září 2012, v den narození prvního rektora tamního piaristického gymnázia Antonína Jana Nepomuka Brosmanna. Expozice muzea je rozdělena do dvou sálů. První mapuje vzestupy a pády obce a osudové okamžiky spjaté s katolickou církví.

Druhá místnost je věnována internaci jeptišek komunistickým režimem od roku 1950 do roku 1989. Řeholnice v Bílé Vodě žily v devatenácti domech, měly také charitativní domov pro přestárlé sestry, nazývaný „přestupní stanice do nebe“. Ojedinělý je zde také místní hřbitov, na kterém jsou pochovány stovky žen z nejrůznějších katolických řádů. Poslední sestřičky – cyrilky, které v Bílé Vodě žily, odešly v roce 2002.

NA BAROKNÍ NOTĚ AŽ DO JAVORNÍKU

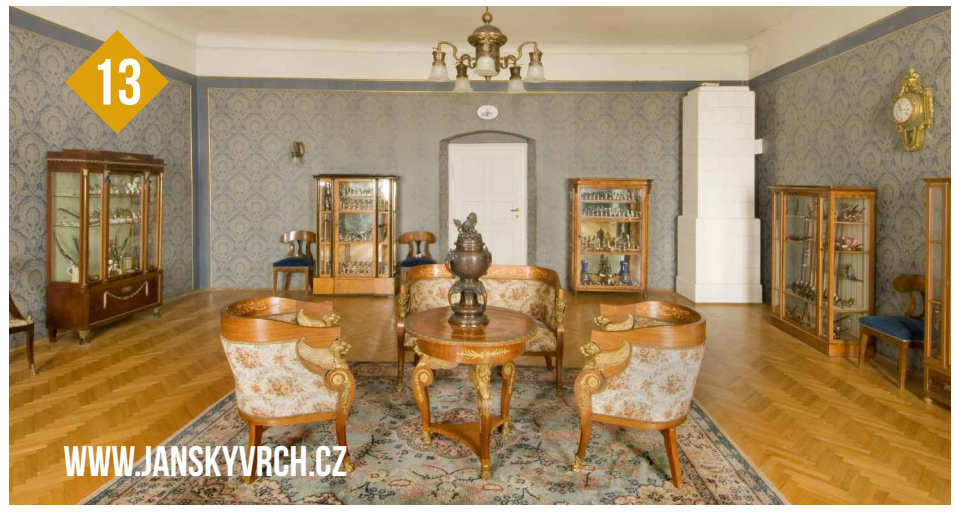
Hlavním tématem, které má přimět poznávat Českou republiku našince i cizince, se pro letošní rok stalo baroko. Agentura CzechTourism vsází přirozeně na nejviditelnější barokní klenoty. Věděli jste, že barokní kultuře udávalo tempo i slezské městečko Javorník?

Šest set let patřil dnes ani ne třítisícový Javorník pod správu vratislavských biskupů. Právě díky obrovskému nadšení jednoho z nich se stalo město vyhledávaným kulturním centrem.

Biskup Filip Gotthard Schaffgotsch (1715-1795) se v Javorníku objevil na pozadí celkem dramatických událostí, přesto do svého nového působiště okamžitě investoval nemalé prostředky a začal ho měnit k obrazu svému. Přestavba sídla na ostrohu nad městem v barokní zámek zahrnovala realizaci hudebního sálu s vynikající akustikou. Biskup založil i kapelu, ke které patřili i sólisté a sbor, a Jánský Vrch začal lákat publikum také z ciziny.

Největší pozornosti se město těšilo za působení houslového virtuosa a skladatele Karla Ditterse, který do Javorníka přišel v roce 1769. Není divu, byl skutečnou hvězdou tehdejšího hudebního nebe! Znal se s Janem Křtitelem Vaňhalem, Haydnem i Mozartem. Jeho opus Lékař a lékárník byl ve své době oblíbenější než Mozartova Figarova svatba.

Barokní hudební éra v Javorníku každoročně ožívá v září Mezinárodním hudebním festivalem Karla Ditterse z Dittersdorfu. Baroko připomínají i měšťanské domy, kostel Nejsvětější Trojice, Dittersův dům se zahradou a samozřejmě zámek. Nejen při návštěvě hudebního sálu se ocitnete na konci 18. století. Prohlédnout si také můžete hospodářské zázemí zámku, které se na památkových objektech většinou nedochovalo. Zajímavá je rovněž kolekce dýmek a kuřáckých potřeb, jedna z největších u nás.

MÍSTO ĎÁBLEM VYTVOŘENÉ

Staré legendy o Jeseníkách vyprávějí, že při vzniku světa na ně bohové trošku pozapomněli. Proto přikázali samotnému Ďáblu, aby kraj obohatil svými poklady. Ten však po kraji rozesel jen hromady balvanů a skal. Jeho lišácký kousek možná připomínají i Čertovy kameny.

Čertovy kameny nad Jeseníkem nejsou jediným místem v regionu připomínajícím svým názvem dílo pekelníkovo. Ostatně i jiná legenda vysvětluje pojmenování tohoto místa. Ale za tou se musíte vydat přímo na „Čerťáky“, jak jim místní familiárně říkají. Skaliska s výletní restaurací se nachází pouhé tři kilometry nad Jeseníkem. Můžete k nim vyjít příjemnou vycházkou hned z několika směrů. Pokud se vydáte z Jeseníku, jistě neminete hornickou naučnou stezku Zlatý Chlum. Můžete k nim vyjet na kole, s kočárkem, v hlavní turistické sezoně ve vybraných dnech také oblíbeným Vláčkem Lázeňáčkem z Priessnitzových léčebných lázní.

Čertovy kameny patří k největším skalním útvarům na Jesenicku. Jsou tvořeny několika věžemi a okrajovými skalami až 40 metrů vysokými. Na jedné z věží je vybudována vyhlídková plošina s výhledem ke Keprníku, Šeráku i na protější hřeben Rychlebských hor, do údolí říčky Bělé a také do polských rovin. Ostatně i z okolních věží a ploten je krásný výhled do okolí, což ví každý zdejší horolezec. Skaliska z vyvřelého pegmatitu jsou totiž velice pevná a poskytují krásné lezení na plotnách, v kolmých i převislých stěnách. Cirka 130 cest obtížnosti III až IX- je jištěno fixními skobami, kruhy a nýty. Na vrcholech věží jsou osazeny slaňovací kruhy. Pro nehorolezce a děti jsou pod skalami vybudovány lanové překážky a kladky.

Od Čertových kamenů se můžete vydat po modré značce k rozhledně Zlatý Chlum. Je vzdálena 1,5 km od chaty v celkové nadmořské výšce 908 m n. m. Když zdoláte jejích 145 schodů, naskytne se vám další prima výhled do okolí.

VRAŽEDNÝM POTOKEM K OBŘÍM SKÁLÁM

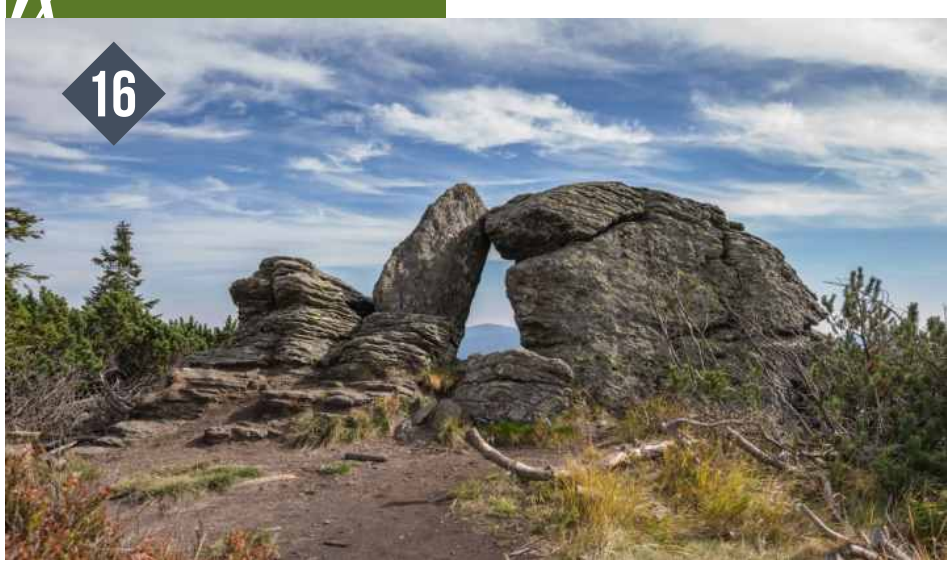
Obří skály pod vrcholem Šeráku jsou výraznou pohledovou dominantou širokého okolí. Nepřehlédnete je na cestě mezi Lipovou-lázněmi a Ramzovou, téměř na dosah jsou z romantické železniční tratě Slezský Semmering, pouhým okem jsou viditelné i z Priessnitzových lázní nebo Zlatého Chlumu. Tak proč se nevydat přímo k nim?

Ještě v 70. letech minulého století velkou pozornost turistů skály rozhodně nepřitahovaly. Byly totiž před zvídavými pohledy skryty vzrostlým lesem, který tehdy podlehl větrné kalamitě. Dnes jsou vyhledávaným turistickým cílem. Dojet k nim můžete na kole a vlastně i lanovkou: z Ramzové vyjedete na Šerák, odkud ke skalám sejdete. Variantou však může být i pěší výlet z Ramzové kolem, temnou historií opředené, horské bystřiny. Vražedný potok se jí říká! V období třicetileté války cizácká vojska plenila i zdejší kraj. Lidé proto utíkali do lesů. Jeden z úkrytů se prý nacházel poblíž potoka pramenícího pod horou Mračnou, nedaleko dnešních Obřích skal. Útočiště vesničanů však bylo prozrazeno a žoldáky, kterým se tehdy nepodařilo dobýt nedaleký hrad Kolštejn, zničeno, lidé povražděni. Potok prý byl krví nevinných zbarven doruda. Od té doby se mu říká Vražedný. Ke stejné legendě se vztahuje také název jedné z věže skaliska, které se říká Krvavá skála.

Ačkoliv legenda i názvy míst zrovna radostné nejsou, trasa údolíčkem je opravdu malebná. Cestou k Obřím skalám prakticky kopírujete divoký horský potok a cíl v podobě mohutného seskupení skal stojí opravdu za to. Mrazový srub Obřích skal (1082 m n. m.) dosahuje až 16 metrů výšky, je tvořen skalními hřiby, žlábky, pokličkami, nechybí ani skalní okno. Z některých dostupných bloků se můžete kochat širokými výhledy do okolí, na hřeben Rychlebských hor i k polským jezerům.

POROZHLÉDNĚTE SE PO JESENÍKÁCH KAMENNÝM OKNEM

Sedlo pod Červenou horou, tedy známé Červenohorské sedlo, vyhledávané turistické středisko a důležitou spojnici mezi Jeseníkem a Šumperkem, není třeba představovat. Znáte však samotný vrchol, po kterém je tento horský průsmyk pojmenovaný?

Červená hora (1337 m n. m.) leží na turistické trase z Červenohorského sedla přes Kepník a Šerák do sedla ramzovského. Abyste se však skutečně ocitli na jejím vrcholu, musíte na rozcestí Bílý sloup odbočit z červené na žlutou, nebo u známé Vřesové studánky na zelenou turistickou trasu. Cíl pak snadno poznáte. Vrcholový hřeben Červené hory posetý kosodřevinou totiž zdobí osamocená skála s poměrně velkým skalním oknem. Sice tento skalní útvar patří k tzv. falešným skalním oknům, tedy k těm, které vznikly zřícením skalního bloku, a ne postupnou perforací horniny, výhled rozhodně i tak stojí za to.

Od okna se otevírají výhledy na Vozku, Kepník, ale i k Pradědu. Tímto ale zajímavosti Červené hory nejsou rozhodně vyčerpané. Na jejích východních příkrých svazích se rozkládá Sněžná kotlina. Její dnešní podobu vytvořila eroze čtvrtohorního ledovce a mrazové zvětrávání. Už její název napovídá, že sníh se v ní drží daleko déle. Zároveň je také jednou z nejvýznamnějších botanických lokalit Hrubého Jeseníku. Vedle horské smrkové bučiny pralesovitého charakteru na jejích svazích, ve stržích a prameništích rostou vzácné druhy rostlin. Je také domovem několika vzácných druhů brouků.

TOP DESTINACE

ÚDOLÍM BÍLÉ OPAVY NA PRADĚD

POKUD CHCETE POZNAT OPRAVDU DIVOKOU TVÁŘ PRADĚDOVY ŘÍŠE, VYDEJTE SE NA JEJÍ NEJVYŠŠÍ VRCHOL PODÉL TOKU BÍLÉ OPAVY. DESET A PŮL KILOMETRU DLOUHÁ NAUČNÁ STEZKA ZAČÍNÁ V KARLOVĚ STUDÁNCE. O TURISTICKÝ ZÁŽITEK BUDETE MÍT POSTARÁNO VODOPÁDY, KASKÁDAMI, PEŘEJEMI, BIZARNÍMI SKALNÍMI ÚTVARY I ROMANTICKÝMI ZÁKOUTÍMI SMRKOVÉHO PRALESA.

17

VÝLETOVALA PO JESENÍKÁCH I CÍSAŘOVNA SISI?

Císař František Josef I. zdejší kraj znal. Ostatně v Olomouci podstoupil vojenský výcvik, roku 1848 tam dokonce převzal vládu nad monarchií a nejen do hanácké metropole se čas od času vracel. Třeba v roce 1860 navštívil Jeseník a slavné lázně. Ovšem znala Jeseníky osobně i jeho žena Alžběta Bavorská?

Císařovna Sisi prý často a ráda podnikala dlouhé, celodenní túry. Nedělalo jí problém ani špatné počasí. Zároveň byla náruživou cestovatelkou, jen z nutnosti dokázala vydržet na vídeňském císařském dvoře, jakmile měla příležitost, cestovala po celé Evropě. Toulavé boty ji měly zavést i do kraje pod Pradědem. Údajně při svých túrách po jesenických horách měla přenocovat na Jelení chatě pod Keprníkem. Je to pravda, či nikoli? Historici tuto legendu vyvracejí. Císařovna raději navštěvovala jiné regiony monarchie. Pomníček jí věnovaný uprostřed jesenických hvozdů však skutečně stojí. Objevíte ho při cestě po žluté turistické cestě z Branné na Vozku. Na Volské louce musíte ze žluté trasy odbočit na neznačenou, leč kvalitní lesní cestu, která vede ke jmenované lovecké chatě. Případně lze odbočit také zhruba o kilometr později. Památný kámen ovšem nepřipomíná její přítomnost ve zdejších horách, ale její tragickou smrt rukou atentátníka v Ženevě v září 1898. Podobných pomníčků připomínajících její skon bylo v jesenických horách podle některých zdrojů více. Vznikaly společně se skupinami památných stromů, tzv. „javorů císařovny Sisi“.

VYDEJTE SE ZA TAJEMNÝMI VENUŠÁNKY

Každý biker musí na vlastní kůži zažít světoznámé a jedinečné Rychlebské stezky. I pěšky však objevujte jejich okolí a magickou atmosféru zdejších hor! Třeba právě Venušiny misky na kopci Smolný. A pokud jste vyznavači skalního lezení, vezměte si s sebou lezecké vybavení.

Krajina mezi Kobylou nad Vidnavkou a Černou Vodou budí dojem jako by byla z jiného světa. Vydáte-li se na Venušiny misky z Kobylé, máte pocit, že jste se místo jesenických hor ocitli v Irsku nebo na skotských Orknejích. Před vámi se rozprostírají rozsáhlé pastviny, které jsou posety dubovými háji a travnatými pahorky, připomínajícími právě tamní záhadné neolitické stavby. Naštěstí typicky řezané panorama hor kolem ujišťuje, že jste v Žulovské pahorkatině.

Samotné skalní městečko s žulovými skalními prohlubněmi, připomínajícími obří mísy, se nachází na zalesněném vrcholu Smolný (404 m n. m.). Největší ze skalních mís má v průměru 1,5 metru, je hluboká přes 1 metr a pojme asi 65 litrů vody. Z vrcholové zabezpečené vyhlídky se otevírá krásný výhled na celou pahorkatinu a severní část hlavního hřebene Rychlebských hor. Skála je pevná a poskytuje lezení na tření, většinou v kolmých hladkých stěnách. Cesty jsou jištěny kruhy a borháky.

A nezapomeňte! Třeba zrovna vy potkáte bájné Venušiny lidičky, skřítkům podobné bytůstky. Prý nejsou lidmi ani skřítky, žijí v křovinách, uvnitř pahorků a skalních jeskyní, mají rádi čerství vzduch, pomáhají lidem při práci i v nouzi. A pozor! Venušiny žínky jsou vyhlášenými kuchařkami!

MAGICKÝMI RYCHLEBAMI ZA STARÝMI OSADAMI

Rychleby jsou stále považovány za zapomenuté a neobjevené pohraniční horské pásmo. Při tamních toulkách neobjevíte jen horské bystřiny s divokými kaskádami, staré lovecké chodníky, bludné balvany a pohledy na nekonečné hluboké lesy, Rychlebské hory skrývají i mnohá tajemství. Třeba pohnuté osudy starých sudetských osad, mezi něž patří Hraničky (Gränzdorf).

Osadu uprostřed hlubokých rychlebských hvozdů, na staré kupecké cestě ze Slezska do Kladska, zmiňují historické materiály poprvé v roce 1785. Její obyvatelé byli především rodiny dřevorubců a pastevců. Zemědělců bylo poskrovnu, osada se přeci jen nacházela v 700 m n. m. Místní se však živili také sběrem travního semene z horských luk, které ve město stálo tolik, kolik kilo cukru. Dokonce se mu říkalo „horské zlato.“ Díky pohraniční poloze jste se zde samozřejmě mohli potkat i se zdejšími pašeráky.

Osud kdysi prosperující horské vesnice zpečetily poválečné události II. světové války. Tehdy nejen z této osady byli odsunuti téměř všichni obyvatelé, byli totiž německy mluvící. Noví osadníci do odlehlého malebného a zároveň drsného údolíčka nechtěli. Ze zdejších domů si odvezli jen stavební materiál a další věci, které mohli využít pro hospodaření v jiných vesnicích. Z osady, o dvě stě obyvatelích, nakonec zbyl jediný dům. Před zničením ho zachránil lesní dělník Franz Schlögel, který nebyl odsunut, a do rodného údolí se vrátil.

Jak vypadají Hraničky dnes? Smutné dějiny této krásné horské osady dokládají postupně mizející ruiny jednotlivých budov. Silné genius loci tomuto místo však zůstává. Když procházíte nebo na kole projíždíte zdejší nádherné lesy a najednou se před vámi téměř z ničeho nic rozprostře horská louka s několika starými kvetoucími ovocnými stromy, připadáte si jako v jiném světě. Na okamžik jste udiveni, možná si i sednete do rozkvetlé louky. Pak sestoupíte dolů, k jedinému domu široko daleko, zastavíte se u osamělého kříže, symbolizujícího zmar i naději, napijete se průzračné vody ze zdejší studánky a pokračujete dál, opět do hlubokých lesů. Pocit z Hraniček vám však vydrží ještě dlouho.

TOP DESTINACE

BORŮVKOVÁ HORA

NA BORŮVKOVÉ HOŘE MŮŽETE VYSTOUPAT NA 25METROVOU VYHLÍDKOVOU VĚŽ. JEJÍ PŘEDCHŮDKYNĚ BYLA VYBUDOVÁNA UŽ V 19. STOLETÍ JAKO LÁZEŇSKÁ ROZHLEDNA NEDALEKÝCH POLSKÝCH LÁZNÍ LANDEK. NENECHTE SI TEDY ANI VY UJÍT VÝHLED DO KLADSKA, NA KRÁLICKÝ SNĚŽNÍK, ALE I NA DRUHOU STRANU DO SLEZSKA A NA MORAVU.

21

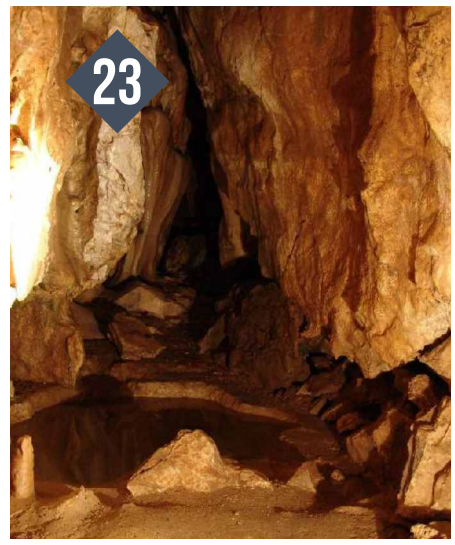
DO HLUBIN RYCHLEBSKÝCH HOR

Jeskyně Na Špičáku jsou považovány za nestarší písemně doložené jeskyně ve střední Evropě. Veřejnosti byly zpřístupněny mimo jiné díky Johannu Ripperovi, zeti vodoléčitele Priessnitze, který byl původně vojenským topografem.

Tajemné podzemí pod kopcem Velký Špičák je známo od nepaměti. S jistotou lze tvrdit, že patří mezi nejstarší písemně doložené jeskyně. První zmínka o labyrintu chodeb s alchymistickými symboly zlata a stříbra na skalních stěnách se objevila v prospektorském sborníku v polovině 15. století. Poprvé se ale jeskyně otevřela návštěvníkům před sto třiceti dvěma lety, kdy vcházeli dovnitř již s průvodcem a na cestu si svítili karbidovou lampou nebo svíčkou.
Dnes už si takto svítit na cestu jeskyní, ve které se podle pověsti po bitvě na Bílé hoře ukrývali na cestě do exilu Čeští bratři, nebudete. Zážitek z procházky mramorovou chodbou ve tvaru srdce však, věříme, budete mít stejně velký. Unikátem je nedávno zrestaurovaná renesanční malba Adorace Krucifixu a již zmiňované alchymistické symboly, které jsou po pravěkých malbách v jeskyni Býčí skála v Moravském krasu druhé nejstarší dochované jeskynní malby u nás.
Za zmínku stojí také bezbariérový návštěvní okruh dlouhý 220 metrů, jehož prohlídka trvá cca 30 min.

ZNÁTE NEJVĚTŠÍ JESKYNĚ V MRAMORU U NÁS?

Jeskyně Na Pomezí patří mezi nejnavštěvovanější turistická místa Jesenicka. Bezesporu také proto, že jsou považovány za nejrozsáhlejší mramorové jeskyně v České republice. K jejich velké oblíbenosti přispívá také snadná turistická dostupnost.

Jeskyně Na Pomezí jsou svým rozsahem a délkou největším krasovým systémem vytvořeným v krystalických vápencích (mramorech) v České republice. Nejsou izolovanou jeskyní, ale součástí dosud málo poznaného krasového systému, který prostupuje vápencovým masivem Smrčníku, v němž je dosud registrováno deset jeskyní, přičemž další byly zničeny v místním lomu při dobývání vápence.
Vytváří dvoupatrový systém rozvětvených, užších puklinových chodeb, dómů a komínů, vzniklých převážně korozní činností podzemních vod. K pozoruhodnostem jejich vývoje patří, že některé jejich formy a tvary nesou znaky známé z vysokohorských krasových oblastí. Výjimečná je také velmi členitá modelace jeskynních prostor a poměrně bohatá krápníková výzdoba.
Na Pomezí procházíte vskutku impozantními chodbami a dómy, kde potkáte Indiána sedícího v kánoi, paviána, květák, vosí hnízdo, fakírovo lože nebo maskota jeskyní v podobě mramorového psíka.
Areál jeskyní s provozní budovou a parkovištěm se nachází při silnici č. 60 pod sedlem Na Pomezí, směrem od obce Lipová-lázně k Vápenné.

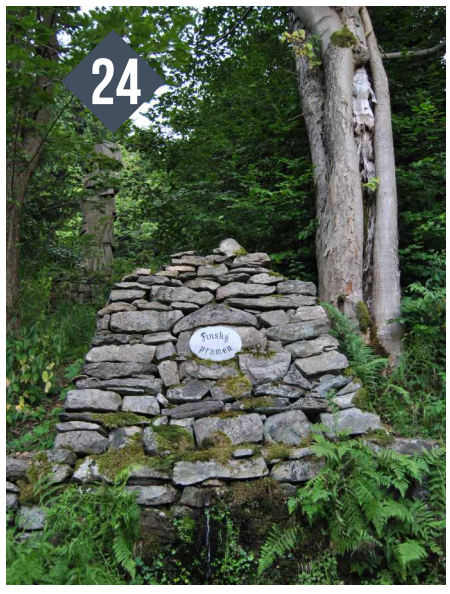
NÁŠ DALŠÍ TIP

NÝZNEROVSKÉ VODOPÁDY

NÝZNEROVSKÉ VODOPÁDY, ZNÁMÉ TAKÉ JAKO VODOPÁDY STŘÍBRNÉHO POTOKA, SE NACHÁZEJÍ U ŽULOVÉ NA SEVERNÍCH SVAZÍCH RYCHLEB. DOJÍT K NIM MŮŽETE NÁROČNOU HŘEBENOVOU TÚROU, ALE I PATNÁCTIMINUTOVOU PROCHÁZKOU OD ZAPARKOVANÉHO AUTA. ROMANTICKÁ KAŇONOVITÁ SOUTĚSKA UKRÝVÁ SOUSTAVU KASKÁD A PEŘEJÍ, JEJICHŽ NEJVYŠŠÍ STUPNĚ JSOU AŽ TŘI METRY VYSOKÉ.

26

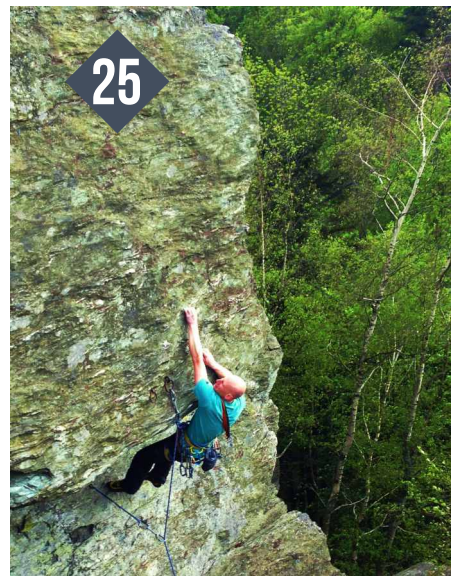
ZA ŽIVOU VODOU NA STUDNIČNÍ VRCH

Kdo by neznal jeden z Jiříkových úkolů, získání mrtvé a živé vody, kterými si měl zasloužit půvabnou Zlatovlásku? Kdyby věděl o pramenech na Studničním vrchu nad Priessnitzovými léčebnými lázněmi, přinesl by králi živé vody, co hrdlo ráčí. Tamní pramenitá voda totiž živá je! Mají na to glejt!

Priessnitzovy léčebné lázně v Jeseníku jsou považovány za první vodoléčebný ústav na světě. Jejich zakladatel Vincenz Priessnitz byl geniálním léčitelem, který bez současných moderních metod poznal v přírodě kolem svého bydliště její ojedinělé léčivé účinky a blahodárné vlastnosti tamních pramenů.
Dnes víme, že síla pramenité vody Sokolského hřbetu Rychlebských hor nespočívá ve výjimečnosti jejího složení, ale v jejích fyzikálních vlastnostech. Ty z ní vytváří ve své podstatě pohádkovou „živou vodu“. Molekuly vody se obecně shlukují do tzv. klastrů a tyto klastry jí dávají, zjednodušeně řečeno, jakousi schopnost „paměti“ a přenosu informací. Příznivé vlivy okolí vodu oživují (její molekuly tvoří složitější klastry) nepříznivé ji „umrtvují“ (klastry se rozpadají). Podle výzkumů lichtenštejnské laboratoře Hado Life Europe prameny v nejbližším okolí lázní vykazují vysokou „živost“.
Coby dědictví z dob Priessnitze a jeho následovníků se na úpatí Studničního vrchu nachází dohromady na šedesát pramenů, pomníků, vyhlídek, památných skal a křížů. Tím „nejživějším“ pramenem je podle laboratorních výsledků poměrně málo známý a odlehlý Finský pramen, který najdete na příznačně pojmenované naučné stezce Živé vody. Ale i ostatní prameny a památky můžete objevovat na tematických turistických stezkách, kondičních okruzích GRÄFENBERG WALKING i cyklistických okruzích JESCYKLO.

MALÝ HOROLEZECKÝ RÁJ? JESENICKO!

Volné chvíle bez horolezectví si někteří lidé nedokáží představit. Málokdo by tušil, že Jeseníky společně se sousedními Rychlebskými horami jsou malým lezeckým rájem, kde najdete čtyřicetimetrové stěny i populární boulderingové balvany. Celkem zde můžete vylézt bezmála dva tisíce cest různých obtížností.

Jednou z nejvíce navštěvovaných oblastí jsou Čertovy kameny. Výhodou je dobrý dojezd s velkým parkovištěm u skal a blízkost tamní restaurace. Na 131 cestách všech obtížností (2 – 9 UIAA) v pevné skále si zde můžete zalézt prakticky po celý rok. Většina cest je odjištěná borháky a slaňovacími kruhy. Odměnou za námahu jsou nádherné výhledy na hřebeny hor i do nížin Polska. Skalami prochází naučná stezka se zajímavostmi nejen o samotných skalách, ale i okolní krajině a historii.
Pokud se chcete ukrýt před letními slunečními paprsky, můžeme určitě doporučit skalní oblast Bělá pod Pradědem. Nachází se při modré turistické trase na Vysoký vodopád, asi 2 km od parkoviště u Hotelu Eduard. Celkem se zde nachází 96 cest o obtížnostech 2 – 8 UIAA. Protože ne všechny cesty jsou osazené borháky a nejsou zde žádné slaňovací kruhy, je oblast určená spíše pro zkušenější lezce.
Za zmínku stojí i další tři oblasti s velkým lezeckým potenciálem. Jedná se o vrbenskou Vyhlídku (134 cest, 3 – 9 UIAA), ludvíkovskou Žovku (134 cest, 2 – 10 UIAA) a asi největší oblast v Jeseníkách Rabštejn (251 cest, 2 – 10 UIAA).
Bouldering je rozšířený hlavně v Rychlebských horách. Dvě největší oblasti se nacházejí na Žulovém vrchu a Zelené hoře. Velké oblé kameny rozeseté po lese dávají lezcům jedinečnou možnost vyzkoušet si lezení na tření.
Zajímavým fenoménem je projekt Bike'n'Boulder navazující na Rychlebské stezky. Na kole můžete po vyznačených trasách projet boulderové skalky schované v tamních hvozdech.
Dostali jste chuť vyzkoušet si jesenické lezení? Tak hurá na věc, skály už zde na vás čekají milióny let.

UŽ JSTE SI VYZKOUŠELI SPORT, KTERÝ LETÍ?

Jestli neznáte relativně mladý sport, který postupně dobývá srdce malých i velkých, máte jedinečnou možnost si ho vyzkoušet hned na několika místech u nás v regionu. Zahrajte si u nás DiscGolf! Zkušení hráči naši nabídku jistě také neodmítnou.

DiscGolf je oblíbenou zábavnou hrou odvozenou z golfu. Místo golfového míčku se však do jamky snažíte z určitého výhoziště umístit létající disk. A jamka? Tu tvoří ocelový koš. Cílem hry, která vznikla v USA, je tak dokončit jamku s nejmenším počtem parů, tedy hodů. Na každý hod si můžete vybrat talíř lišící se délkou, směrem i tvarem letu. Hracím prostorem jsou části volné krajiny nebo vymezené prostory parků s nejednou přírodní překážkou pro zajímavější hru.

Od roku 2011 v České republice existuje Česká asociace discgolfu, která sdružuje hráče, organizuje Českou discgolfovou ligu a propaguje DiscGolf u široké veřejnosti. U nás v Jeseníkách jsou v asociaci zapsaná tři hřiště. Devítijamkové **DiscGolf hřiště Šumperk** se nachází v lokalitě Kotel na Reissově ulici. **DiscGolf Park Kouty** taktéž s 9 jamkami je atraktivní svým umístěním přímo na sjezdovce v lyžařském areálu. **V Priessnitzových léčebných lázních** vybudovali discgolfové hřiště v Parku Vincenze Priessnitze sousedícím s oblíbeným Balneoparkem. Toto hřiště se bude líbit hlavně vašim dětem. Každá lázeňský jamka je doplněna otázkou týkající se lázní, za jejichž zodpovězení děti dostanou malý dárek v lázeňském infocentru. DiscGolf si však můžete zahrát také na hřišti v **Račím údolí u Javorníku**.

ZA ADRENALINOVÝMI ZÁŽITKY DO ČESKÉ VSI

Na poklidné turistické trase mezi Priessnitzovými léčebnými lázněmi a jeskyněmi Na Špičáku se můžete ocitnout v opojení adrenalinových zážitků. Tedy samozřejmě, jestli budete chtít! Na úpatí Sokolského hřbetu se tu před překotným tempem civilizace ukrývá ADRENALIN PARK JESENÍKY.

Název areálu hovoří za vše: nabízí aktivní zábavu a nezapomenutelné zážitky pro celou rodinu. Dospěláci se vyblbnou v lanovém světě plném překážek. Vybrat si mohou ve třech úrovních obtížnosti: Na nejméně náročné modré trase je vybudováno 17 různých překážek, přelezů a houpaček, na červené trase 28 překážek a na černé dokonce 31 zastavení až neuvěřitelně kombinující klády, lana, smyčky a sjezdy. Tady rozhodně vyzkoušíte svoji odvahu a zručnost.

Využít můžete ovšem také půjčovny terénních koloběžek a kol, instruktoři vám rádi zorganizují i netradiční výlet. Nezdráhejte se vyzkoušet ani obří lanovku, skákání na trampolínách, lukostřelbu, paintball nebo jízdu na koních.

Pro malé návštěvníky, kteří se nemohou účastnit programu v „dospěláckém“ lanovém centru, mají v ADRENALIN PARKU JESENÍKY připraveno dětské lanové centrum s 13 překážkami se speciálním samojistícím systémem. Nechybí ani speciální trať pro dětské terénní čtyřkolky, na které si malí rideři vyzkouší jízdu na rovince, v lesíku nebo v náročném blátivém terénu. A ani na této atrakci se rodiče o své ratolesti nemusí bát, vždy přítomný instruktor má vždy možnost jízdu přerušit dálkovým ovládáním.

NÁŠ DALŠÍ TIP

LETNÍ BOBOVÁ DRÁHA V PETŘÍKOVĚ

ZACHTĚLO-LI SE VÁM ZAŽÍT TROŠKU BEZPEČNÉHO ADRENALINU, VYRAZTE SE PROJET DO PETŘÍKOVA NA BOBOVOU DRÁHU, KTEROU NAJDETE NA SVAZÍCH LYŽAŘSKÉHO AREÁLU KASTE. NA OSMISTECH METRECH PROJEDETE AŽ V 45KILOMETROVÉ RYCHLOSTI TŘI TERÉNNÍ ZLOMY A PATNÁCT ZATÁČEK.

31

WWW.KASTE.CZ

NÁŠ DALŠÍ TIP

HORSKÉ MINIKÁRY NA RAMZOVÉ

DALŠÍ ADRENALINOVÝ ZÁŽITEK NA VÁS ČEKÁ NA RAMZOVSKÝCH SJEZDOVKÁCH. V LÉTĚ SE TOTIŽ JEDNA Z NICH PROMĚŇUJE V ZÁVODNÍ DRÁHU HORSKÝCH MINIKÁR O DÉLCE 855 METRŮ. NA START VÁS SAMOZŘEJMĚ VYVEZE POZEMNÍ VÝTAH, PAK UŽ ZÁLEŽÍ JEN NA VAŠÍ ODVAZE, JAK RYCHLE BUDETE V CÍLI.

32

WWW.HALTMAR.CZ

MÁTE MUŠKU JAKO NAŠI BIATLONISTÉ? PŘESVĚDČTE SE V ZÁBAVNÍM CENTRU V BĚLÉ

Sportovně zábavní centrum v Bělé pod Pradědem bylo otevřeno loni v létě. Jeho největšími lákadly jsou bezesporu biatlonová střelnice a lyžařský trenažer. Nicméně centrum pod jednou střechou nabízí i další indoorové vyžití pro děti i dospělé.

Centrum je rozdělené do dvou částí – SVĚT SPORTU a DĚTSKÝ SVĚT. Sportovní část se nachází v přízemí budovy a nabízí aktivity vhodné pro všechny od 4 let. Nejen nejmenší lezci si mohou vyzkoušet boulderingovou stěnu nebo lanové a balanční prvky. Náruživý lyžaři jistě uvítají během celého roku lyžařský simulátor, přitažlivá je rovněž představa stát se alespoň na chvíli biatlonistou v biatlonové laserové střelnici. Vzdělávací funkci plní naučné panely na stěnách: dozvíte se např. jak správně používat balanční prvky, jak pracovat s TRX (závěsný posilovací systém), nechybí ani informace z historie běhu, nordic walkingu či cyklistiky. Součástí edukačních panelů je také měřicí přístroj na analýzu tělesných hodnot. Sami si tak můžete zjistit, jaký máte BMI index, tukovou vrstvu, krevní tlak či srdeční tep.

Naučný herní prostor v prvním patře je vhodný především pro děti do 12 let. Herní panely provádí malé návštěvníky jesenickou přírodou a seznamují je s informacemi, které jsou mnohdy objevné i pro dospělé. Děti také rozhodně zaujme pískoviště se stopami zvířat v životní velikosti. Ta nejmenší dítka se vyřádí na provazové cestě zakončené skluzavkou a balónkovým koupalištěm.

JESENÍKY Z KOŇSKÉHO HŘBETU

Vyzujte turistické boty, shoďte batohy, sesedněte z kol a zkuste se na Jeseníky a Rychlebské hory podívat z koňského hřbetu. Možná naše hory objevíte z míst, kam byste se jinak ani nedostali.

Vyjížďku na koni jesenickou přírodou si rozhodně nemusí nechat ujít ani nezkušení jezdci a děti. Výlet vám vyberou zdejší zkušení instruktoři, kteří ho s vámi i absolvují. Stačí si jen vybrat, kde byste se chtěli projet.

Jednou z možností je **Ranč Orel** vzdálen ruchu civilizace na úpatí Sokolského hřbetu, který je prakticky součástí ADRENALIN PARKU JESENÍKY. V tamní turistické jízdárně můžete jezdit jen pár minut, nebo se vydat na celodenní výlet pod hřebeny hor. Na ranči mají celkem sedm koní. Osedlají vám fjordského koně, americké plemeno Quarter horse, velšského gentlemana Welsh part-bred či českého teplokrevníka. A nezapomeňte pozdravit poníka Sokola, který na ranči žije od roku 2000.

Víte, že existuje několik typů sedel? Jako na americkém Západě si budete možná připadat, když na vyjížďku vyjedete na koních z **Lucky Horse Ranche** nedaleko Mikulovic. Jejich koně vám totiž osedlají westernovým sedlem. Netroufáte-li si přímo do sedla, alespoň si nenechte ujít jízdu bryčkou. Pokud se vám zalíbí tento zážitek, pod dohledem kočího ji můžete i řídit.

Také **Chata Eduard v Bělé pod Pradědem** nabízí jízdu na koních. Pro děti pak jízdu na ponících jak v malé kruhové jízdárně, tak v terénu v doprovodu zkušeného vodiče.

CYKLOOKRUHY JESCYKLO ZVOU DO OKOLÍ JESENÍKU

Především tajemství lesů nad Priessnitzovými léčebnými lázněmi a Českou Vsí, kde pramení bezpočet známých Priessnitzových pramenů, můžete bezstarostně objevovat také ze sedla bicyklu. Od loňského června je protínají cyklistické okruhy o celkové délce sto kilometrů.

Přesně sto sedm kilometrů značených okruhů JESCYKLO prochází především Sokolským hřbetem nad jesenickými lázněmi a Českou Vsí, zavedou vás však i do Zlatohorské vrchoviny a pod hřebeny Jeseníků. V terénu se můžete orientovat podle tematických názvů i specifického loga na jednotlivých rozcestnících. Za zatopenými lomy, Okolo Studničního vrchu, Tajemným hvozdem, Za starými osadami a Za výhledy, tak se všechny jmenují. První tři objevují pouze oblast Sokolského hřbetu, tedy území protkané známými Rychlebskými stezkami. Na několika místech se zdatnější cyklisti mohou na traily přímo napojit. Okruh Za výhledy vede k jeskyním Na Pomezí, do Lipové-lázní nebo na Bobrovník. Okruh Za starými osadami naopak objevuje oblast pod Zlatým Chlumem. Nejdelší okruh má délku 28 kilometrů, nejvyšší převýšení je 820 metrů.

Vedle tradičních odpočívadel mají cyklisté na trasách k dispozici tzv. cyklopoint a cyklobox. Cyklobox, tedy samoobslužná úschovna kol, je umístěna v Jeseníku naproti IC Katovna, cyklopoint, úschovna kol se samoobslužným servisem, se nachází u Lázeňského Informačního Centra. V samoobslužném servise mají cyklisté k dispozici 24 hodin denně základní vybavení na opravu kola. Využít základní servis a úschovnu mohou také na Ranči Orel a v ADRENALIN PARKU Jeseníky v České Vsi.

ZNÁME IDEÁLNÍ SINGLETREKY PRO CELOU RODINU!

Jesenicko je neopomenutelným centrem milovníků horských kol a adrenalinu. Pouze šestnáct kilometrů od vyhlášených Rychlebských stezek v Černé Vodě vyrostly v roce 2015 také singletreky v Lipové-lázních. Ocení je především začátečníci a děti.

Lipovské stezky jsou mladšími a jednoduššími sourozenci Rychlebských stezek. Na celkem osmi kilometrech terénních vln a skoků v členitém terénu, v lese i na loukách si můžete vyzkoušet svoji bikerskou všestrannost. V Lipové-lázních se naučíte základní technice a návykům jízdy v terénu, které později uplatníte právě při návštěvě Černé Vody.

Traily jsou barevně značeny podle obtížnosti. Modrou, méně náročnou variantu jistě ocení začátečníci nebo otrlí bikeři se svými malými ratolestmi. Červená trasa je doporučena už zkušenějším jezdcům, černá trasa prověří nadšence, jejichž další destinací má být Černá Voda.

Na travnatých loukách nad hotelem Helios najdete dva modré a jeden černý trail. Kolem nedalekého kopce Toč jsou vybudovány další dvě trasy, méně náročná modrá a kratší červená. K oběma se bez problémů dostanete nenáročnou jednosměrnou stoupací stezkou.

Pokud si na takovýto zážitek netroufnete sami, jsou vám na Lipovských stezkách k dispozici certifikovaní instruktoři. Můžete se přihlásit také do dvoudenního kempu pro celou rodinu. V Lipové-lázních berou do učení všechny – táty, mámy, děti, začátečníky i pokročilé.

TOP DESTINACE

RYCHLEBSKÉ STEZKY

RYCHLEBSKÉ STEZKY, SÍŤ BIKOVÝCH TRAILŮ V OKOLÍ ČERNÉ VODY, JSOU DOSLOVA SVĚTOVÝM FENOMÉNEM. UPRAVENÉ STARÉ LOVECKÉ CHODNÍKY V HLUBOKÝCH BUKOVÝCH LESÍCH POSETÝCH BLUDNÝMI BALVANY, SKALKAMI A ZATOPENÝMI LOMY NABÍZÍ JEDINEČNÝ, NEJEN SPORTOVNÍ ZÁŽITEK!

36

WWW.RYCHLEBSKESTEZKY.CZ

ZAŽIJTE NEJDELŠÍ KOLOBĚŽKOVÝ SJEZD U NÁS

Koloběžky a koloběžkování zažívá v posledních pár letech obrovský boom. Už nejsou pouhým rozptýlením dětí, ale i dospělci na nich řádí, výletují a třeba jezdí do práce. V Koutech nad Desnou dokonce můžete drandit na nejdelším sjezdu pro koloběžky v České republice.

NÁŠ DALŠÍ TIP

SJEZD Z PRADĚDU NA KOLOBĚŽKÁCH

POKUD SE NA NEJVYŠŠÍ HORU MORAVY A HORNÍHO SLEZSKA, PRADĚD (1492 M N. M.), VYDÁTE PO SVÝCH, ZPÁTEČNÍ CESTU SI ZPESTŘETE SJEZDEM NA KOLOBĚŽCE OD VYSÍLAČE AŽ NA OVČÁRNU. ZÁŽITEK JE TO NEZAPOMENUTELNÝ.

37

+420 725 222 128

Horské centrum zábavy a sportu v Koutech nad Desnou rozhodně nenabízí lákavé vyžití pouze v zimě. Letní aktivity se svou atraktivitou těm zimním nepochybně vyrovnají. Mezi tamní nevšední letní zážitky patří sjezd na koloběžkách od horní nádrže přečerpávací elektrárny Dlouhé Stráně až na centrální prostranství areálu. Více jak sedmnáctikilometrová trasa vede ze seříznutého vrcholu hory Dlouhé Stráně kolem dolní nádrže zpět do Koutů a nabízí opravdu nepřekonatelný, nejen sportovní zážitek. Při sjezdu se můžete kochat výhledy na hřebeny Pradědovy říše, na typickou siluetu Pradědu, čarodějné Petrovy kameny, zkamenělého vozku na stejnojmenném vrcholu, na větrný Kepník nebo vzdálenější Šerák. Koloběžky si můžete vypůjčit přímo v areálu Kouty, v tamní sportovní prodejně, a vyjet s nimi lanovkou na Medvědí horu, odkud budete už po svých pokračovat zhruba 4,5 kilometru k horní nádrži elektrárny. Nebo si je můžete půjčit přímo u horní nádrže, což je však podmíněno přívětivým počasím. Proto si tuto variantu na místě raději ověřte.

NÁŠ DALŠÍ TIP

RODINNÉ KOLOBĚŽKOVÁNÍ NA REJVÍZE

CHCETE JÍZDU NA KOLOBĚŽKÁCH VYZKOUŠET VŮBEC POPRVÉ V ŽIVOTĚ, NEBO PRO NI NADCHNOUT DĚTI? IDEÁLNÍ LOKALITOU JE POHÁDKOVÝ REJVÍZ. SICE JE POVAŽOVÁN ZA NEJVÝŠE POLOŽENOU OSADU VE SLEZSKU (780 M N. M.), ZÁROVEŇ VŠAK LEŽÍ NA NÁHORNÍ PLOŠINĚ S NENÁROČNÝMI TERÉNY NABÍZEJÍCÍMI KOUZELNÉ VÝHLEDY DO KRAJINY.

38

HTTP://REJVIZ.INFO/TRASY

VYDEJTE SE S DĚTMI DO POHÁDKOVÉ PRADĚDOVY ŘÍŠE

Země Děda Praděda není lecjakým místem. Je místem skutečným! Žijí v ní zajímaví lidé, ale i pohádkové bytosti, které se však nám smrtelníkům už tak často neukazují jako dříve. V Pradědově muzeu se však můžete seznámit s oběma světy našich hor.

Pradědovo dětské muzeum je prvním regionálním dětským muzeem v Česku, které sídlí na úpatí Jeseníků, pět kilometrů od Šumperka, v lázeňské obci Bludov. Představuje Jeseníky hravou, zábavnou a interaktivní formou pro děti každého věku. Co na ně tedy na 600 m^2 zábavního parku a na přilehlém přírodním dětském hřišti všechno čeká?
Expozice nabízí hry o přírodě, historii a řemeslech Jeseníků. V dětské vesničce se vaše ratolesti stanou obyvateli tradiční jesenické vesnice. Mohou si vyzkoušet roli jesenického kuchaře, hokynáře, hospodského, ale i nádražáka Aloise Nebela nebo dokonce jesenické ježibabky. V muzeu se dozvíte také spoustu zajímavých informací z blízké i vzdálené minulosti, poznáte známé osobnosti, které se v Pradědově říši narodili a udělali díru do světa. Bájné bytosti Jesenicka potkáte v tamní jeskyni, ale nemusíte se bát!
Pro malé gurmány je připraven gastro koutek, ve kterém si mohou sami vyzkoušet uvařit regionální jídlo. Možná pak nebudou chtít jíst nic jiného než omáčku z černých jeřabin. Víte, jak voní jesenický les, jak je hebká jelení kůže nebo jak poznáte bukové dřevo od dubového? Odpověď najdete při hře Praděde, nezlob se! Chcete-li skotačit venku, stačí vyběhnout na přírodní dětské hřiště. Určitě poprvé vyzkoušíte lodičkovou rychlodráhu, podzemní telefony nebo největší bubno-xylofon ve střední Evropě! Nechybí ani klouzačky, lanovky, záhonky s vonícími bylinkami a gril s hliněnou pecí na housky. A až budete unavení, zavrtejte se do polštářů v Pohádkárně a naslouchejte jednomu z jesenických příběhů.
Pozor, v Bludově opravdu nezapomínají ani na ty nejmenší. Máte-li doma robátka batolátka, pro ně je v muzeu připravena Batolárna plná zajímavých hraček.

PRVNÍ MUZEUM STAVEBNICE LEGO NA MORAVĚ A VE SLEZSKU MAJÍ V JESENÍKU

Muzeum legendárních kostek LEGO najdete v areálu Priessnitzových léčebných lázní v Jeseníku. Zároveň můžete obdivovat unikátní LEGO model jejich výstavního Sanatoria Priessnitz.

Legendární dánská stavebnice baví malé i velké po celém světě více jak šedesát let. Vždyť už její název v sobě skrývá pobídnutí 'Leg godt!', tedy 'Hraj si dobře!' Ráj barevných kostek, které fantazii meze nekladou, si můžete užít v Muzeu kostek v budově lázeňské Kavárny Sofie.
V muzeu můžete obdivovat na tisíc modelů aut, robotů, pohádkových postav a budov. Nedílnou součástí muzea je také herna, kde si děti mohou postavit cokoli podle své fantazie. Ve speciálním LEGO obchůdku, který je rovněž součástí muzea, si můžete udělat radost některou ze sérií LEGO, ale můžete využít i speciálního prodeje stavebnice na váhu.
S novým muzeem souvisí také unikátní stavebnicový model Sanatoria Priessnitz. Model pro Priessnitzovy léčebné lázně postavil LEGO fanoušek pan Eduard Hybler. Nad modelem v měřítku 1:43 strávil 120 hodin a využil na něj neuvěřitelných více jak 63 tisíc stavebnicových kostek. Opravdu jedinečný model Sanatoria, před který autor instaloval také část parčíku, lázeňské návštěvníky i Vláček Lázeňáček, je umístěn ve Vídeňské kavárně u Ripperovy promenády. Naopak muzeum je součástí tzv. Sofiina dětského světa. Kromě muzea totiž v budově můžete se svými ratolestmi navštívit dětskou hernu propojenou se stávající kavárnou.

NÁŠ DALŠÍ TIP

HÁJ VÍLY OZDRAVY

OD LOŇSKÉHO ROKU V AREÁLU PRIESSNITZOVÝCH LÉČEBNÝCH LÁZNÍ POSTUPNĚ VZNIKÁ ROZSÁHLÉ PŘÍRODNÍ HŘIŠTĚ HÁJ VÍLY OZDRAVY. UŽ NYNÍ JE V PROVOZU PÁTEŘNÍ STEZKA, KTERÁ VÁS DOVEDE K OBLÍBENÉMU LABYRINTU UKRYTÉMU UPROSTŘED LESA, K „NÁDRŽÍM ZÁDRŽÍM“ ČI „OPIDU“, PAHORKU S VĚŽÍ, KTERÝ JE URČEN K LEZENÍ.

42

WWW.PRIESSNITZ.CZ

NÁŠ DALŠÍ TIP

KOUTECKÝ LES

NAVŠTIVTE PŘÍRODNÍ SKANZEN SOCH, KTERÉ ZOBRAZUJÍ TRADIČNÍ ŘEMESLA TOHOTO PODHORSKÉHO KRAJE. UVIDÍTE UHLÍŘE U MILÍŘŮ, LESÁKY, DŘEVORUBCE, DĚLNÍKY U LESNÍ ŽELEZNICE I PASTEVCE. VŠUDE MEZI NIMI SE HEMŽÍ LESNÍ SKŘÍTCI, JEZINKY, DĚDEČCI HŘÍBEČCI, STRAŠLIVÍ ČERTI A ROZTODIVNÁ LESNÍ STRAŠIDÝLKA. POSEDĚT MŮŽETE NA HŘÍBKOVÉM POSEZENÍ, V CHALOUPCE JEŽIBABY NEBO NA ČERTOVĚ JAZYCE.

43

WWW.KOUTY.CZ

ZA JELENY DO DĚTŘICHOVA

Chtěli byste nekonečně dlouho pozorovat ušlechtilý pohyb jelenů, drbat je pod bradou, nabízet pamlsky, které vám sežerou přímo z ruky? Takový sen vám splní jelení farma v Dětřichově u Jeseníku.

Na ploše 14 hektarů se pohybuje přes sto jelenů, laní a kolouchů. Farma se pyšní zejména jelenem osmnácterákem, který je nejvzácnějším kusem v oboře. Při vstupu do obory nasednete na pohodlně upravenou vlečku traktoru a jesenické safari může začít! Vyjedete do luk s háji, remízky a lesíky, kde zvěř nerušeně žije. Silný zážitek podtrhuje výhled na panorama Hrubého Jeseníku s dominantami Kepmíku a Šeráku. Návštěva chovatelů největší spárkaté zvěře z jesenických hor ovšem není obrovským zážitkem jen pro děti. Do Dětřichova vyrazte s přáteli, obchodními partnery či zaměstnanci. Věřte, že budou překvapeni i oni. A naše doporučení? Nezapomeňte si na výlet přibalit rohlík, chléb, jablíčko či jiný pamlsek.

STAŇTE SE STŘEDOVĚKÝMI ZLATOKOPY

Na této cestě do středověku pravděpodobně žádnou urozenou dámu a statečného rytíře nepotkáte. Zato se můžete vžít do odvážných hledačů zlata, kteří neváhali za toto třpytivé bohatství nasadit holý život hluboko v podzemí.

Pohraniční oblast mezi dnešní polskou Nisou a slezským Jeseníkem je od nepaměti známá svým nerostným bohatstvím. Zlato tu prý mohli těžit už Keltové. Cenný kov byl důvodem, proč se o území dlouhodobě přeli vratislavští biskupové s moravskými markrabaty a českými králi. Stejný důvod do problematické oblasti hnal německé i slovanské dobrodruhy. Do jejich každodenního života můžete nahlédnout ve zlatokopeckém skanzenu nedaleko Zlatých Hor.

Skanzen s funkčními replikami středověkých hornických mlýnů je postaven podle obrázků po stovky let používané hornické příručky renesančního vědce a mineraloga Agricoly. Společně s naučnou stezkou Údolím zlatých štol se nachází v malebném údolí říčky Olešnice. Její pravý břeh je poset pinkami, obvaly a odvaly a protkán kanály pro přívod vody do rýžovišť. Hlavní přívodní kanál je stále činný. Pod zemí se nacházejí stará důlní díla se zlatonosnými žílami. Ta prý mohla být dokonce propojena se štolou Tří králů, která vyúsťuje v devět kilometrů vzdálených polských Glucholazích.

Důmyslné přívody vody, klapotání důlních kol a ukázku drcení zlaté rudy však možná přebije pohled na místo, kde voda teče do kopce. Opravdu, i takové místo s obdivuhodným optickým klamem uměli zlatokopové vybudovat! V hornické osadě si nezapomeňte všimnout zvoničky, která symbolizuje tzv. „pivní zvonec." Proč pivní? To si necháme pro sebe, ale ve skanzenu se to jistě dozvíte. A hlavně si půjčte rýžovací pánev a na vlastní kůži si vyzkoušejte rýžování zlata.

POD ŠERÁK ZA TYGREM I VOLNĚ LÉTAJÍCÍMI PAPOUŠKY

Děti mají různá přání. Mezi ně patří třeba ta o domácích mazlíčcích. Nezapírejte, určitě jste také po nějakém toužili! Chovat v domácím prostředí exotická zvířata se však podaří málokomu. Takový sen si splnila rodina Augustýnova v Lipové-lázních. A radost z něj si nenechávají pro sebe. Jejich FAUNAPARK je otevřen každému milému návštěvníkovi.

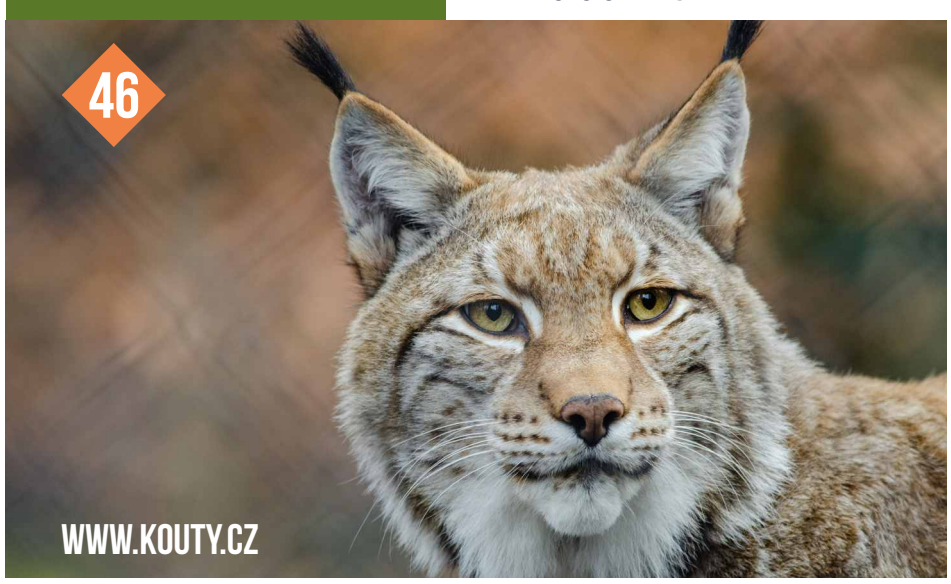
Zahrada plná zvířat, i tak můžeme lipovský FAUNAPARK nazvat. A kde jinde v Jeseníkách se můžete setkat třeba s tygrem ussurijským! Od loňského jara je právě tato šelma největším tahákem pro příchozí návštěvníky. Loni jste ještě malého roztomilého Diega mohli potkat na vodítku při procházce vesnicí, letos se za ním musíte vydat opravdu jen do FAUNAPARKU. Z malého roztomilého koťátka totiž vyrostl pořádný tygřík.

Diego však není jedinou tamní šelmou, další obyvatelkou FAUNAPARKU je šestiletá puma Babu a páreček mývalů. Tamní raritou jsou volně létající papoušci. Lipovskou letku tvoří ara ararauna, ara zelenokřídlý, ara harlekýn a kakadu bílý, kteří po celé odpoledne krouží nad hlavami návštěvníků. Pořádnou zábavu si rozhodně užijete s lemuří rodinkou nebo párečkem surikat. Mezi další obyvatele patří makakové, leguán, chameleon, klokani, pštrosi, želvy, lamy, krkavec nebo i černé labutě. Z domácích zvířat jistě poznáte ovce, kozy nebo kačeny. Letošním nejčerstvějším přírůstkem jsou dva malí lemurci a dvě mimina kosmanů bělovousých.

Během roku FAUNAPARK pořádá křtění mláďat a další akce tematicky zaměřené na zvířata, například Oslavu dne zvířat. A pokud toužíte po vlastním zvířecím mazlíčkovi a nemůžete ho mít, tak si některá zvířátka můžete jednoduše adoptovat, nebo sponzorovat jejich chov. Rozhodně FAUNAPARK jako celek podpoříte a potěšíte svou návštěvou.

NAJDĚTE ZBLOUDILOU RYSICI S MLÁĎATY

Víte, že v Jeseníkách žije vzácný rys ostrovid? Setkání s touto kočkovitou šelmou ve volné přírodě se podobá zázraku, je plachá a u nás v horách jich žije opravdu několik. Přesto se v Koutech nad Desnou můžete vydat po stopách rysice Reny a najít její doupě.

Součástí lyžařského areálu Kouty je totiž naučná stezka Rysí skála vyprávějící pohádkový příběh o zbloudilé rysí samici s mláďaty. Dřevěnou sochu rysice Reny nepřehlédnete už při vstupu do areálu, samotný dvoukilometrový okruh se však nachází v okolí Medvědí hory, 1159 m n. m. Ačkoliv je vytvořen v horském terénu, je velice nenáročný a opravdu vhodný i pro ty nejmenší.

Trasa začíná u rozcestníku nad horní stanicí šestisedačkové lanovky, pokračuje lesní pěšinou k Tetřeví chatě a vyhlídkovým skalám, odkud sestupuje zpět po úbočí Medvědí hory k lanovce. Po stezce je rozeseto deset tematických zastavení. Na pohyblivé lávce mohou děti vyzkoušet svoji obratnost, dalekohledem sledovat život na Stromě ptáků, na xylofonu zjistit, jaké tóny mohou vydávat jednotlivá dřeva. Nejen ony jistě ocení jeden z nejluxusnějších výhledů na Jeseníky z Rysí skály, kterou v pohádkovém příběhu podle rysice Reny pojmenoval samotný vládce zdejších hor.

U jednotlivých zastávek se také postupně seznamujete s jejím příběhem, ve kterém vystupují mimo jiné i skřítkové a další jesenické bytosti: skřítek Floriánek, ježidědek Skřehulka, hekal Tichošlap nebo lesní žínka Mechule. Cestou minete i Pradědovu chýši, ve které jsou ukryta malá jehňátka, nebo další dřevěné plastiky lesních zvířátek.

NÁŠ DALŠÍ TIP

NEJZÁBAVNĚJŠÍ DĚTSKÉ HŘIŠTĚ

KDE HO NAJDETE? HŘIŠTĚ JE SOUČÁSTÍ SPORTOVNĚ-REKREAČNÍHO AREÁLU KOCIÁNOV V LOUČNÉ NAD DESNOU. VĚTŠÍ I MENŠÍ DĚTI SE „VYBLBNOU" NA LANOVCE, MAXIHOUPAČKÁCH A SKLUZAVKÁCH, NEJVĚTŠÍ ATRAKCÍ JE VŠAK OBŘÍ DŘEVĚNÝ HRAD. A CO JE VÝHODOU? SOUČÁSTÍ AREÁLU JSOU TAKÉ AKTIVITY PRO DOSPĚLÉ, TAKŽE ANI VY SE NUDIT NEBUDETE!

47

WWW.LOUCNA-NAD-DESNOU.CZ

PROCEDURY VODOLÉČITELE PRIESSNITZE POD ŠIRÝM NEBEM NEMŮŽETE VYNECHAT

Nekonečná inspirace, fenomén přírodního léčitelství, dnešními slovy bychom mohli říci guru světové hydroterapie – tím vším byl Vincenz Priessnitz. I dnes v Jeseníku objevte jeho odkaz a nechte se jím inspirovat. V tamním Balneoparku!

Balneopark Vincenze Priessnitze je jedinečným spojením Priessnitzových tradičních procedur a odpočinku v horském prostředí s dechberoucími výhledy na hřebeny Hrubého Jeseníku. Tuto raritu najdete pouze v v Priessnitzových léčebných lázních v Jeseníku!
Jedná se vlastně o speciální „vodní zahradu," která je současně jedinečným dílem zahradní architektury a tvorby krajiny. Můžete se v ní brodit potůčky, vyzkoušet Priessnitzovy lavičky nebo Priessnitzovy střiky. Na nejodvážnější návštěvníky čekají i přírodní sprchy se studenou pramenitou vodou. Osvěžit se pod jednou z nich můžete i při toulkách po Studničním vrchu. Příjemnou procházkou k Bezručovu prameni a prameni Anna se dostanete ke sprše Svornost, která stojí na místě původní pánské sprchy Concordia z roku 1839. Po takové vzpruze se nabízí ta nejbáječnější relaxace na mateřídouškou provoněných slunečních terasách.
Tak neváhejte a okuste v jesenickém Balneoparku alespoň některé procedury založené na střídání chladné vody a tepla. Slovy odborníků podpoříte svůj autonomní nervový systém, stimulujete samoléčebné mechanismy svého těla a výrazně zvýšíte celkovou odolnost organizmu proti infekci a psychickému stresu.

ZA LÉČIVOU VODOU I ZÁBAVOU DO TERMÁLŮ

Odpočinek, možnost zábavy pro malé i velké a ještě blahodárné léčivé účinky vody – to je báječná trojkombinace, kterou si nenechte ujít v unikátním termálním parku ve Velkých Losinách.

TERMÁLY LOSINY jako jediné v České republice nabízí relaxační a regenerační vodní svět s bazény napouštěnými přírodní termální vodou. Už na přelomu 50. a 60. let minulého století vzniklo v lázeňském parku vyhledávané venkovní koupaliště s termální sirnou vodou, která je považována za nejkvalitnější toho složení v České republice. Jejím nejvýznamnějším léčivým prvkem je hydrogensulfid pomáhající při léčbě pohybových, neurologických a kožních onemocnění.
Na místě původního bazénu stojí od roku 2015 moderní termální park s devíti bazény, vodními atrakcemi, saunami, masážemi a dalšími doprovodnými službami. V letním období jistě navštívíte jeho venkovní část, do které proplujete z vnitřních bazénů. Pod širým jesenickým nebem máte několik možností aktivit: Pro pohybové aktivity je k dispozici aktivní bazén, naopak odpočinout si můžete v relaxačním bazénu. Rodiny s dětmi si užijí moře zábavy v dětském bazénu a na dětských atrakcích, jako jsou skluzavky, hřiby, vodní ježek, či trysky vodního pramene. V TERMÁLECH LOSINY nechybí ani řádění na tobogánech, vyzkoušet můžete vnitřní, 40metrový, nebo venkovní tobogán o délce 45 metrů.
Součástí areálu je také samoobslužná restaurace a letní venkovní občerstvení. Nejen rodiny s dětmi při pobytu ve venkovním termálním parku jistě ocení denní apartmány, které zajišťují dokonalé zázemí.

K RYCHLEBÁM PATŘÍ KOUPAČKA V ZATOPENÝCH LOMECH

49

Nedílnou součástí magické krajiny Rychlebských hor je bezpočet zatopených lomů. Pokud máte rádi přírodní koupání, právě rychlebské lomy jsou skvělou alternativou jak se osvěžit při letním putováním naším regionem.

Už místní názvy dávají tušit, že jste se ocitli mimo jiné v kraji bohatém na nerostné suroviny. Snad na každém kroku se setkáte s jejich dobýváním: se stále činnými kamenolomy i starými a opuštěnými důlními díly. Právě staré zatopené povrchové lomy jsou dnes nerozlučnou součástí romantické krajiny Rychleb.
Zatopené žulové lomy se nenacházejí nikde jinde než na Žulovsku. Prakticky hned za Žulovou, na červené turistické trase směrem na Černou Vodu, najdete lom Transgranit. Mezi nejnavštěvovanější, především díky své průzračně čisté vodě a poloze mezi Žulovou a Černou Vodou, známou základnou Rychlebských stezek, patří lom Rampa. Asi 1,5 kilometru za Vápennou, u osady Zelená hora, objevíte lom Vycpálek, kde je prý možné stále nalézt hnědočervenou odrůdu granátu. Jeho léčivá sílá má v člověku probouzet radost, duševní a fyzickou pohodu až euforii a zvyšovat životní vitalitu. Dalším, velmi příjemným a oblíbeným místem ke koupání je lom Vaněk. Příjezd k němu najdete po cestě z Žulové na Javorník.
Také u Vidnavy se můžete svlažit v zatopených lomech. Zhruba 1,5 kilometru od městečka se budete v lomu Kaolínka cítit jako v romantické krajině Divokého západu či kanadských jezer. Už samotný název napovídá, že se zde těžil kaolín na výrobu porcelánu. I dnes jsou proto jeho břehy a okolí typicky bílé. Druhý lom, Štachlovice, při cestě z Vidnavy do Staré Červené Vody, je sice malý, ale rovněž nabízí příjemné koupání.
Malou rychlebskou raritou je zatopený lom Pelnář. Rekreačním účelům totiž slouží až od chvíle, co z něj byly vytěženy tisíce tun uhlí. Najdete ho u příznačně pojmenované vsi Uhelná. Od ostatních lomů ho odlišuje tamní chatová oblast, restaurace, tábořiště a atrakce pro děti.
Uprostřed krajiny není rozhodně ukryta zatopená pískovna, známá také jako rybník Florián, v Písečné u Jeseníku. Přírodní koupání zde doplňuje možnost projížďky na lodičkách, rybolov a komfort restaurace a penzionu U Jezera. Koupání je zde tudíž také zpoplatněno.
Prosba na závěr: Vydáte-li se do zatopených žulových lomů, bývalé kaolinky nebo do pískovny, buďte vždy opatrní. Koupání ve všech zatopených lomech je na vlastní nebezpečí!

NÁŠ DALŠÍ TIP

VEŘEJNÁ VENKOVNÍ KOUPALIŠTĚ

DÁVÁTE-LI PŘEDNOST LENOŠENÍ NA KLASICKÝCH VENKOVNÍCH KOUPALIŠTÍCH, V NAŠEM REGIONU MŮŽETE NAVŠTÍVIT LETNÍ KOUPALIŠTĚ „BRATRUŠÁK" V ŠUMPERKU, V LOŇSKÉM ROCE REVITALIZOVANÉ MĚSTSKÉ KOUPALIŠTĚ V JESENÍKU, OBLÍBENÉ KOUPALIŠTĚ VE VELKÉ KRAŠI NEBO KOUPALIŠTĚ ČERVENKA V JAVORNÍKU. PŘÍJEMNÉ KOUPÁNÍ NABÍZÍ I KOUPALIŠTĚ V POLSKÉM PAČKOVĚ A MĚSTSKÉ KOUPALIŠTĚ V GLUCHOLAZÍCH, KTERÉ ROZHODNĚ OCENÍ PŘEDEVŠÍM RODINY S DĚTMI.

DO POLSKÉHO CARCASSONE ZA HISTORIÍ PLYNÁRENSTVÍ

Starobylé městečko Pačkov (Paczków) je známo především zachovaným středověkým půdorysem, historickým jádrem a jedinečnými městskými hradbami ze 14. století, díky kterým si vysloužilo přezdívku „polské Carcassone“. V Pačkově se však můžete kromě historie středověku ponořit do počátků využití plynu. Tamní muzeum plynárenství se pyšní největší sbírkou plynoměrů a plynových zařízení v Evropě.

Muzeum plynárenství se nachází více jak dvacet let v bývalé pačkovské plynárně a je jediným objektem v Polsku, kde se kompletně zachovala zařízení pro výrobu městského plynu. Jeho moderní a různorodá expozice návštěvníka dokonale seznamuje s technologickým pokrokem využití plynu a rozvojem světového plynárenského průmyslu.

Jeho exponáty, většinou stále funkční, do Pačkova lákají téměř deset tisíc návštěvníků ročně. Na co se tedy můžete těšit? Na starou industriální architekturu či historickou výrobní linku, ale především na impozantní sbírku starých plynoměrů (300 kusů), plynových domácích spotřebičů, laboratorních hořáků, starodávných částí vybavení koupelen a kuchyní a zařízení nezbytných k výrobě klasického plynu. Plynárenství je prezentováno chronologicky a tematicky. Doprovodné interaktivní výstavy úžasně zobrazují dějiny domácího a průmyslového plynu a rozšiřují tak v této oblasti vědomosti návštěvníků. Fascinující počátky plynárenství umocňují funkční plynové lampy, které areál osvětlují, a budovy i zařízení vypadající skoro stejně jako před 100 lety, kdy byla plynárna postavena.

OBJEVTE KOUSEK ALŽBĚTINSKÉ DOBY V MOSZNĚ

Nedaleko česko-polských hranic se nachází snad prý nejhezčí zámek ve Slezsku – zámek Moszno. Budova i přilehlý park vypadají jako z pohádky, takže o pohodový esteticko-historický zážitek máte jednoznačně postaráno.

Podle některých prý původní stavba patřila templářům, jisté ale je jen to, že zde stála již ve středověku. Nejstarší části zámku tvoří původní barokní palác, který nepodlehl ničivému požáru v roce 1896. Za jeho dnešní pohádkovou podobu vděčíme Franci Hubertovi von Thiele Winclerovi, jehož rod na zámku žil od poloviny 19. století až do roku 1945. Franc Hubert se zasloužil o obnovu požárem zničeného rodinného sídla i o jeho rozšíření.

Dnes můžete obdivovat nejen původní baroko, ale také novorenesanci západního čtyřposchoďového křídla či východní křídlo připomínající gotiku. Na jeho fasádě najdeme velká obdélníková okna v pravidelných řadách, okna vymykající se jakékoliv symetrii, množství věží a věžiček nebo střechy ve tvaru jehlanů. V Moszně si prostě budete připadat jako na návštěvě u skotských či anglických šlechticů. Právě těmto ostrovním palácům, jakým je třeba nejkrásnější skotský zámek Glamis, kde své dětství prožila britská Královna matka, se Moszno podobá a jednoznačně se jimi inspiruje.

Tipnuli byste si, kolik pokojů tento slezský skvost má? V paláci se nachází celkem 365 místností. A protože rodina Thiele Winckler vlastnila 99 vesnic, tolik má budova věží. Dvě z nich jsou zpřístupněny veřejnosti a dohlédnete z nich až k Zlatohorské vrchovině i Pradědu.

RYCHLEBSKÉ HORY ZNÁTE, MĚSTEČKO STEJNÉHO JMÉNA TAKÉ?

Pohraničnímu horskému pásu Rychlebských hor někdy zkráceně říkáme Rychleby. Věděli byste, kam se vydat, kdybychom vás poslali do městečka Rychleby? Málokdo ví, že jde o český název polského Złotého Stoku, které zajímavostmi pro turisty nešetří.

Už první perličkou je samotný název obce i pohoří. Rychlebským horám Poláci říkají Zlaté hory, město se v doslovném překladu jmenuje „Zlatý Svah“, Němci mu říkají Reichenstein, čili „Bohatý Kámen.“ Suma sumárum, zavání to tu třpytivým podzemním bohatstvím. A opravdu, hory obklopující Złoty Stok obsahují ložiska zlata!

Písemné prameny uvádí, že zlato zde bylo těženo už ve 13. století, v první polovině století šestnáctého bylo město největším střediskem dobývání zlata ve Slezsku. Dokonce v roce 1621 prý v tamních dolech proběhl vůbec první odstřel skal pomocí černého střelného prachu.

Evropsky vyhlášená byla i tamní mincovna, s níž souvisí další slíbená perlička: Město na přelomu 16. a 17. století vlastnili jihočeští Rožmberkové! Konkrétně Vilém z Rožmberka a následně jeho mladší bratr Petr Vok, slavný to prostopášník. Vilém si ve zdejší mincovně v roce 1582 nechal razit první rodové dukáty, v ražbě pokračoval i jeho bratr. Dnes rožmberské dukáty z Rychleb, tedy ze Złotého Stoku, patří ke chloubám numizmatických sbírek!

Na počátku 18. století se ze zlatonosných rud začal dobývat také arsen, který se používal pro výrobu arseniku. Zlato tehdy bylo jen druhotným produktem těžby. Jestli byl skutečně zdejším arsenikem otráven sám Napoleon, jak se vypráví, se už asi nedozvíme, jisté je, že na počátku 20. století tvořila rychlebská výroba arseniku 20 % jeho světové produkce. Hutnická činnost byla zastavena v roce 1962. Během celého těžebního období bylo vytěženo asi 16 tun ryzího zlata a od 18. století vyrobeno asi 120 tisíc tun arseniku.

Dnes je Zlatý důl opravdu zajímavou turistickou destinací. Do podzemí vás sveze důlní vláček. Ve štole Gertruda je instalována muzejní část. Její součástí je i laboratoř J. Schärfenberga, muže, který hledal elixír dlouhodobého života a náhodou objevil velmi silný jed – arsenik. A pak zdejší trezor! V něm spatříte 1066 „zlatých“ cihel, jež představují 16 tun zlata, které zde byly vytěženy.

Projdete i Chodbu smrti, v níž se možná setkáte s gnómem střežícím podzemní poklady. Také se spletitými chodbami dostanete k úchvatnému přírodnímu úkazu – jedinému podzemnímu vodopádu v Polsku, který zurčí v Černé štole. Součástí expozice Zlatého dolu je mimo jiné kolekce cedulí s předpisy bezpečnosti práce. Pokud byste toužili po dalších zážitcích, některé části štoly Gertruda můžete proplout na lodičce, samozřejmě s průvodcem. V areálu se můžete seznámit také s ražbou pamětních mincí či odléváním pamětních cihliček. Sami si můžete vyzkoušet rýžování zlata nebo hledání vzácných minerálů. Nerozumíte polsky? Nebojte, ve Zlatém dole provází i česky hovořící průvodci.

INFO Z REGIONU

INFORMAČNÍ CENTRA

ČESKO-POLSKÉ INFORMAČNÍ CENTRUM KATOVNA
Palackého 176/12, Jeseník
tel.: 584 453 693
www.jesenik.org/ic

IC BĚLÁ POD PRADĚDEM
Adolfovice 41, Bělá pod Pradědem
tel.: 584 452 834
www.bela.cz

IC BRANNÁ
Branná 62
tel.: 702 275 522
www.icbranna.cz

IC HANUŠOVICE
Hlavní 137, Hanušovice
tel.: 583 285 615
www.ichanusovice.cz

IC JAVORNÍK
Nádražní 160, Javorník
tel.: 584 440 688
www.kulturnidumjavornik.cz

IC KARLOVA STUDÁNKA
Karlova Studánka 445
tel.: 554 772 004
www.jeseniky-praded.cz

IC KOUTY
Kouty nad Desnou 30, Loučná nad Desnou
tel.: 585 283 282
www.kouty.cz

IC LIPOVÁ-LÁZNĚ
Lipová-lázně 476
tel.: 584 421 209
www.ic-lipova.cz

IC MIKULOVICE
Hlavní 214, Mikulovice
tel.: 584 429 381
www.mikulovice.cz

IC RAPOTÍN
Šumperská 530, Rapotín
tel.: 583 212 211
www.kkcrapotin.cz

IC RYCHLEBSKÉ STEZKY
Černá Voda 193
tel.: 607 061 445
www.rychlebskestezky.cz

IC STARÉ MĚSTO POD SNĚŽNÍKEM
Nám. Osvobození 166, Staré Město
tel.: 583 239 134
www.staremesto.info

IC TANČÍRNA RAČÍ ÚDOLÍ
Račí údolí 118, Javorník
tel.: 583 034 125
www.tancirna.rychleby.cz

IC VELKÉ LOSINY
Lázeňská 674, Velké Losiny
tel.: 583 248 248
www.iclosiny.cz

IC VIDNAVA
Radniční 84, Vidnava
tel.: 588 517 237
www.vidnava.cz

IC ZLATÉ HORY
Bezručova 144, Zlaté Hory
tel.: 584 425 397
www.zlatehory.cz

IC ŽULOVÁ
Josefské náměstí 1, Žulová
584 437 151
www.knihovnazulova.webk.cz

LÁZEŇSKÉ INFORMAČNÍ CENTRUM
Priessnitzova 1349/24a, Jeseník
tel.: 584 491 470
www.priessnitz.cz

DIVADLA, KINA, MUZEA A ZÁMKY

Divadlo Petra Bezruče
28. října 880/16, Jeseník
tel.: 773 588 001
www.mkzjes.cz

Kino Pohoda Jeseník
Dittersdorfova 599/2, Jeseník
tel.: 773 588 002
www.mkzjes.cz

Kino Olympia Javorník
Nádražní 160, Javorník
tel.: 584 440 276
www.kulturnidumjavornik.cz

Kino Zlaté Hory
Bezručova 142, Zlaté Hory
tel.: 725 964 162
www.zlatehory.cz

Městské muzeum Javorník
Nádražní 160, Javorník
tel.: 584 440 276
www.kulturnidumjavornik.cz

Městské muzeum Zlaté Hory
Nám. Svobody 94, Zlaté Hory
tel.: 584 425 329
www.zlatehory.cz

Muzeum Bílá Voda
Bílá Voda u Javorníka 68
tel.: 725 142 241
www.muzeumbilavoda.cz

Muzeum hudebních nástrojů
Ostružná 66
tel.: 777 254 542
www.expoziceh.cz

Muzeum Johanna Schrotha
Lipová – lázně 476
tel.: 584 421 209
www.ic-lipova.cz

Muzeum kostek Lega
Priessnitzova 907/41, Jeseník
tel.: 777 869 777
www.priessnitz.cz

Muzeum pivovarnictví v Hanušovicích
Pivovarská 265, Hanušovice
tel.: 724 776 384
www.pivovarskemuzeum.cz

Muzeum Slezského Semmeringu
Lipová-lázně 191
tel.: 972 745 627
www.lipova-lazne.cz

Muzeum veteránů
ul. Jánského, Česká Ves
tel.: 737 310 155
www.veteranklub.cz

Muzeum Vincenze Priessnitze
Priessnitzova 175/37, Jeseník
tel.: 584 411 633
www.muzeum.jesenik.net

Ruční papírna a Muzeum papíru
U papírny 9, Velké Losiny
tel.: 583 248 433
www.rucnipapirna.cz

Vlastivědné muzeum Jesenicka
Zámecké náměstí 1, Jeseník
tel.: 584 401 070
www.muzeum.jesenik.net

Zemědělský skanzen, veteran muzeum a zoopark Rapotín
U Lávky 34, Rapotín
tel.: 583 216 197
www.zemedelskyskanzen.svet-stranek.cz

Státní zámek Jánský Vrch
Zámek 60, Javorník
tel.: 584 440 286
www.janskyvrch.cz

Státní zámek Velké Losiny
Zámecká 268, Velké Losiny
tel.: 583 248 380
www.zamek-losiny.cz

KOUPALIŠTĚ A BAZÉNY

Bazén u penzionu Rejvíz
Rejvíz 29, Zlaté Hory
tel.: 584 413 091
www.rejviz.com

Koupaliště Červenka v Javorníku
Polská 578, Javorník
tel.: 584 440 211
www.mestojavornik.cz

Koupaliště Jeseník
Dukelská 436/15, Jeseník
tel.: 584 411 541
www.koupaliste.tsje.cz

Koupaliště Velká Kraš
Velká Kraš
tel.: 584 436 141
www.velkakras.cz

Krytý bazén v České Vsi
Jánského 534, Česká Ves
tel.: 584 428 186
www.krytybazen.jesenicko.com

Krytý bazén v Javorníku
Školní 72, Javorník
tel.: 584 440 622
www.mestojavornik.cz

Lázeňský krytý bazén
Priessnitzova 914/47, Jeseník
tel.: 584 491 201
www.priessnitz.cz

Termály Velké Losiny
Komenského 235, Velké Losiny
tel.: 583 394 444
www.termaly-losiny.cz

PŮJČOVNY A SERVISY

ADRENALIN PARK – Ranč Orel
půjčovna kol, zážitkové atrakce
Polská 9, Česká Ves
tel.: 731 543 237
www.adrenalin-park.cz

JeseníkyTour
půjčovna elektrokol, koloběžek, kolečkových lyží, sněžnic, směnárna a prodejna lístků
28. října 896/19, Jeseník
tel.: 732 277 135
www.jesenikytour.cz

Rychlebské stezky
půjčovna horských kol
Černá Voda 193
tel.: 607 061 445
www.rychlebskestezky.cz

SPORT 2000
prodejna, půjčovna a servis kol a lyží
28. října 1360, Jeseník
tel.: 584 414 051
prodejna.sport2000online.cz

Sport servis Tomšů
prodejna, servis a půjčovna kol
Lipovská 101, Jeseník
tel.: 584 413 712
www.sportservis.jeseniky.com

Velo Chuděj
prodejna a servis kol
Školní 52, Jeseník
tel.: 603 369 869
www.velochudej.cz

SMĚNÁRNY

AUTO – HOBBY, s. r. o.
Palackého 1016, Jeseník
tel.: 584 412 356
www.auto-hobby.cz

JeseníkyTour
28. října 896/19, Jeseník
tel.: 732 277 135
www.jesenikytour.cz

Priessnitzovy léčebné lázně a.s.
recepce Priessnitz
Priessnitzova 299/12, Jeseník
tel.: 584 491 114
www.priessnitz.cz

Směnárna Jeseník – Hotel Praděd
Dukelská 178, Jeseník
tel.: 584 401 309
www.smenarna.jesenik.com

KULTURNÍ VÝBĚR

15. července 2017
BIOSLAVNOSTI 2017
Slavnosti ve Starém Městě pod Sněžníkem
WWW.PROBIO.CZ

19. - 20. srpna 2017
BORŮVKOBRANÍ V MALÉ MORÁVCE
16. ročník borůvkové olympiády v Malé Morávce
WWW.MALAMORAVKA.CZ

20. července 2017
CLARINET FACTORY
Jedinečný koncert nových skladeb v překrásné Tančírně
WWW.TANCIRNA.RYCHLEBY.CZ

26. srpna 2017
O ZLATOU PÁNEV STAROSTY ZL. HOR
Soutěž v rýžování zlata v Údolí ztracených štol
WWW.ZLATEHORY.CZ

22. - 23. července 2017
LESNÍ SLAVNOST LAPKŮ Z DRAKOVA
Dobová slavnost uprostřed jesenické přírody
LAPKOVEZDRAKOVA.CZ

2. září 2017
JESENICKÉ DOŽÍNKY
Tradiční dožínkové veselí v Bělé pod Pradědem
WWW.BELA.CZ

Užijte si Jeseníky ještě více díky věrnostní kartě pro hosty hor pod Pradědem.

Na JesenikyRegionCard.cz najdete všechny slevy a dárky, které můžete díky kartě čerpat, a to nejenom v průběhu svého pobytu, ale i po celý rok. Karta je platná 365 dní od data jejího vystavení.

Karta je pro všechny hosty vyjmenovaných ubytovacích zařízení ZDARMA.

Čerpejte výhody na každém svém kroku po Jeseníkách. Poskytovatele BONUSŮ poznáte podle samolepky s logem karty. Úplný seznam aktuálních BONUSŮ je dostupný on-line na webu:

jesenikyregioncard.cz

VYBRANÉ BONUSY

ADRENALIN PARK JESENÍKY
Polská 9, 790 81 Česká Ves
tel.: +420 731 543 237
www.adrenalin-park.cz
- 20% sleva na jednotlivé aktivity pro ubytované ve Slezském domě
- 15% sleva na jednotlivé aktivity po dobu pobytu
- 5% sleva na jednotlivé aktivity po dobu platnosti karty

BĚLÁ V POHYBU
Adolfovice 41, 790 01 Bělá pod Pradědem
tel.: +420 588 884 642
www.belavpohybu.cz
- 15% sleva na vstupné (platí pro děti i dospělé)
- 10% sleva pro doprovod
- 10% sleva na vstup na lyžařský trenažér

RESTAURACE ČERTOVY KAMENY
Úzká 144, 790 81 Česká Ves
tel.: +420 584 428 183
www.certovykameny.cz
- 20% sleva na 4 vybraná regionální jídla (pstruh na roštu, houbové rizoto, kynuté borůvkové knedlíky, domácí čertovský vdoleček)

GOLF CLUB MĚSTA ALBRECHTICE
Zámecká 121/8, 793 95 Město Albrechtice
tel.: +420 604 944 288
www.gcma.cz
- 25% sleva na veškeré golfové služby

HORSKÉ MINIKÁRY A SUMMER TUBING RAMZOVÁ
Ramzová 336, 788 25 Ostružná
tel.: +420 603 485 619
ww.haltmar.cz
- 1 jízda horské minikáry nebo summer tubing zdarma k 10 zakoupeným

HOTEL HELIOS
Lipová-lázně 25, 790 61 Lipová-lázně
tel.: +420 775 775 942
www.heliosjeseniky.cz
- 20% sleva na celodenní aktivní balíček (60minutový vstup do wellness a saunového světa, 60minutové využití víceúčelového hřiště, 60minutové využití petanquového hřiště, 60 minut lukostřelby, 5 minut aquazorbingu)
- 15% sleva na 120 min. do wellness - dospělý (od 10:00 do 15:30 hod. - bazén, whirlpooll)
- 15% sleva na 120 min. do wellness - dítě do 10let (od 10:00 do 15:30 hod. bazén, whirlpooll)
- 10% sleva na 60min. vstup do wellness centra (platí v časech 10:00 - 15:30)

JESENÍKY TOUR.EU
ul. 28. října 896/4, 790 01 Jeseník
tel.: +420 732 277 135
www.jesenikytour.cz
- elektrokolo celý den sleva 20 % po dobu pobytu
- elektrokolo půl den sleva 20 % po dobu pobytu
- koloběžka, kolečkové lyže celý den sleva 20 % po dobu pobytu
- 40% sleva na vratnou kauci za půjčení elektrokol
- směnárna - VIP kurzy po dobu pobytu

JESKYNĚ NA ŠPIČÁKU
790 82 Písečná
tel.: +420 584 423 129
www.jeskynecr.cz/cz/jeskyne/jeskyne-na-spicaku/
- 22% sleva na vstupné - dospělí
- 29% sleva na vstupné - senioři 65+
- 50% sleva na zlevněné vstupné

KRYTÝ BAZÉN ČESKÁ VES
Jánského 534, 790 81 Česká Ves
tel.: +420 584 428 186
www.krytybazen.jesenicko.com
- 30% sleva na krytý bazén Česká Ves při ubytování 2-4 noci
- 50% sleva na krytý bazén Česká Ves při ubytování nad 5 nocí

MOTOKÁRY JAVORNÍK
Bílý Potok 10, 790 70 Javorník
tel.: +420 588 886 644
www.motokary-javornik.cz
- 4+2 jízdy zdarma (pondělí – pátek)
- 4+1 jízda zdarma (sobota, neděle, státní svátky)

MUZEUM LEGA
Priessnitzova 907/40, 790 01 Jeseník
tel.: +420 777 869 777
www.muzeumlega.cz/muzuem-jesenik
- 40% sleva na vstupné

PRIESSNITZOVY LÉČEBNÉ LÁZNĚ
Priessnitzova 299, 790 01 Jeseník
tel.: +420 584 491 111
www.priessnitz.cz
- 20% sleva na privátní vířivku
- 20% sleva na saunu
- 20% sleva na tradiční procedury Vincenze Priessnitze
- 10% sleva na pobyty zarezervované přes portál laznecr.cz
- ZDARMA zapůjčení discgolf vybavení a vstup na hřiště
- ZDARMA zapůjčení NW holí na den
- ZDARMA jízda ve Vláčku Lázeňáčku pro dítě v doprovodu dospělé osoby
- ZDARMA návštěva Lázeňské vyhlídky pro dítě v doprovodu dospělé osoby

SCHROTHOVY LÉČEBNÉ LÁZNĚ
Dolní Lipová 382, 790 61 Lipová-lázně
tel.: +420 777 457 111
www.lazne-lipova.cz
- 10% sleva na vstupenku do Wellness Tilia
- 10% sleva na útratu nad 500 Kč v lázeňské restauraci Grohmanka
- ZDARMA lázeňské oplatky při nákupu zboží v Lázeňském obchůdku nad 500 Kč

TERMÁLNÍ LÁZNĚ VELKÉ LOSINY
Lázeňská 323, 788 15 Velké Losiny
tel.: +420 583 394 111

www.lazne-losiny.cz
- 20% sleva na vířivé koupele v lázeňském hotelu Eliška
- 15% sleva na vstupné do termálního parku (pro ubytované ve Vile Žerotín)
- BONUS 1 hodina navíc ke každé dokoupené hodině v termálním parku
- ZDARMA saunový svět k celodennímu vstupu do termálního parku

WELLNESS HOTEL DIANA VELKÉ LOSINY
Žárovská 618, 788 15 Velké Losiny
tel.: +420 583 248 050
www.diana-losiny.cz
- 100% sleva na kávu k zakoupenému menu
- 50% sleva na druhou osobu na vířivou koupel ve Wellness hotelu Diana

WELLNESS HOTEL KOLŠTEJN
Branná 60, 788 25 Branná
tel.: +420 583 286 421
www.relaxkolstejn.cz
- 10% sleva na masáže podle aktuální nabídky hotelu
- 15% sleva na 1 hodinu do Privátního (rodinného) wellness zařízení. Rodina = max. 2 dospělí a 3 děti do 12 let
- 10% sleva na vstup do saunového komplexu Vitální svět
- 15% sleva na 1 hodinu bowlingu na 1 dráze
- 10% sleva z ceny jídel v restauraci Kolštejn při konzumaci od 180 Kč/osoba

Další BONUSY naleznete na

www.jesenikyregioncard.cz

VÝBĚR BONUSŮ POLSKO

V letošním roce poprvé můžete uplatnit kartu také u našich sousedů v Polsku. Z mnoha BONUSů jsme vybrali tyto:

MUZEUM PLYNÁRENSTVÍ
ul. Pocztowa 6, Paczków
tel.: + 48 77 431 68 34
- zvýhodněná vstupenka

KAVÁRNA „KAWKA"
ul. Wojska Polskiego 15-17, Paczków
tel.: + 48 79 150 34 25
- sleva 10 % při nákupu občerstvení v hodnotě nad 30 zł

MĚSTSKÝ BAZÉN PACZKOW
Jagiellońska, 48-370 Paczków
tel.: +48 77 435 13 61
- sleva 10 % na vstup do bazénu

a další...

JESENÍKY RegionCard

VYBRANÍ UBYTOVATELÉ

WELLNESS HOTEL KOLŠTEJN
Branná 60, 788 25 Branná
tel.: +420 583 286 421
www.relaxkolstejn.cz

HOTEL HELIOS
Lipová-lázně 25, 790 61 Lipová-lázně
tel.: +420 775 775 942
www.heliosjeseniky.cz

VILLA ŽEROTÍN PENZION BED & BREAKFAST VELKÉ LOSINY
Rudé armády 333, 788 15 Velké Losiny
tel.: +420 603 559 867
www.villa-zerotin.cz

PRIESSNITZOVY LÉČEBNÉ LÁZNĚ

Priessnitzova 299, 790 01 Jeseník
tel.: +420 584 491 111
www.priessnitz.cz

TERMÁLNÍ LÁZNĚ VELKÉ LOSINY
Lázeňská 323, 788 15 Velké Losiny
tel.: +420 583 394 111
www.lazne-losiny.cz

WELLNESS HOTEL DIANA VELKÉ LOSINY
Žárovská 618, 788 15 Velké Losiny
tel.: +420 583 248 050
www.diana-losiny.cz

SCHROTHOVY LÉČEBNÉ LÁZNĚ
Dolní Lipová 382, 790 61 Lipová-lázně
tel.: +420 777 457 111
www.lazne-lipova.cz

Další UBYTOVATELE naleznete na

www.jesenikyregioncard.cz

JESENÍKY Region

VYDAL SPOLEK V JESENÍKÁCH Z. S., JÁNSKÉHO 341, 790 81 ČESKÁ VES, IČ: 22847359
ŠÉFREDAKTORKA: ING. MGR. VĚRA JANKŮ, GRAFIKA: DAVID MIGAL
NÁKLAD: 12 000 KS, VYDÁNÍ JE NEPRODEJNÉ

PL

CZ

NYSA

PACZKÓW

BÍLÁ VODA

JAVORNÍK

ŽULOVÁ

GŁUCHOŁAZY

PRUDNIK

ZLATÉ HORY

JESENÍK

ČESKÁ VES

LIPOVÁ-LÁZNĚ

REJVÍZ

BĚLÁ POD PRADĚDEM

OSTRUŽNÁ

HANUŠOVICE

BRANNÁ

KOUTY NAD DESNOU

VELKÉ LOSINY

KARLOVA STUDÁNKA

1 VLASTIVĚDNÉ MUZEUM JESENICKA
2 NAUČNÁ STEZKA ČESKÁ VES
3 TANČÍRNA V RAČÍM ÚDOLÍ
4 POUTNÍ MÍSTO PANNY MARIE POMOCNÉ
5 HRAD KOBRŠTEJN
6 LATZELOVA NAUČNÁ STEZKA
7 NAUČNÁ STEZKA PASÁK
8 EXPOZICE HUDEBNÍCH NÁSTROJŮ
9 NAUČNÁ STEZKA ÚDOLÍM LAPKŮ Z DRAKOVA
10 ÚDOLSKÁ HORNICKÁ NAUČNÁ STEZKA
11 MINI-GALERIE UMĚNÍ ZÁLESÍ
12 MUZEUM BÍLÁ VODA
13 STÁTNÍ ZÁMEK JÁNSKÝ VRCH
14 ČERTOVY KAMENY
15 OBŘÍ SKÁLY
16 KAMENNÉ OKNO - ČERVENOHORSKÉ SEDLO
17 ÚDOLÍM BÍLÉ OPAVY NA PRADĚD
18 PAMÁTNÍK CÍSAŘOVNY SISI
19 OSADA HRANIČKY
20 VENUŠINY MISKY
21 BORŮVKOVÁ HORA
22 JESKYNĚ NA ŠPIČÁKU
23 JESKYNĚ NA POMEZÍ
24 STUDNIČNÍ VRCH
25 BIKE 'N' BOULDER
26 NÝZNEROVSKÉ VODOPÁDY
27 DISCGOLF RAČÍ ÚDOLÍ
28 ADRENALIN PARK ČESKÁ VES
29 BĚLÁ V POHYBU ZÁBAVNÍ CENTRUM
30 KOŇSKÉ VYJÍŽĎKY BĚLÁ P. PRADĚDEM
31 LETNÍ BOBOVÁ DRÁHA V PETŘÍKOVĚ
32 HORSKÉ MINIKÁRY NA RAMZOVÉ
33 JESCYKLO - CYKLOTRASY
34 LIPOVSKÉ STEZKY
35 KOLOBĚŽKY KOUTY NAD DESNOU
36 RYCHLEBSKÉ STEZKY
37 SJEZD Z PRADĚDU NA KOLOBĚŽKÁCH
38 RODINNÉ KOLOBĚŽKOVÁNÍ NA REJVÍZE
39 PRADĚDOVO DĚTSKÉ MUZEUM
40 MUZEUM KOSTEK
41 JELENÍ FARMA KRÁSNÁ VYHLÍDKA
42 HÁJ VÍLY OZDRAVY
43 KOUTECKÝ LES
44 SKANZEN ZLATORUDNÉ MLÝNY
45 FAUNAPARK LIPOVÁ-LÁZNĚ
46 NAUČNÁ STEZKA RYSÍ SKÁLA
47 DĚTSKÉ HŘIŠTĚ KOCIÁNOV
48 BALNEOPARK VINCENZE PRIESSNITZE
49 OBLAST ZATOPENÝCH LOMŮ
50 TERMÁLY LOSINY
51 MUZEUM PLYNÁRENSTVÍ V PACZKÓWĚ
52 ŠTOLY ZŁOTY STOK
53 ZÁMEK MOSZNO